УЛКАН ОДИМЛАР

РЕСПУБЛИКАМИЗ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮКСАЛИШДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг маълум қилишича, Ўзбекистон саноати ходимлари КПСС XXII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорларини амалга ошира бориб ҳамда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 40 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёрланиб, 1964 йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигининг барча тармоқларида иқтисодий ва маданий юксалиш йўлида янги муваффақиятларга эришдилар.

Республика саноати ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ярим йиллик планини 103 процент бажарди. Ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 15 процент ўсди, шу билан бирга химия саноати маҳсулоти 20 процент, қора ва рангли металлургия маҳсулоти 15 процент, электр энергияси ва иссиқлик энергияси ишлаб чиқариш 18 процент, ёқилғи саноати маҳсулоти 11 процент, шу жумладан газ 2,9 баравар, бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш 14 процент, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати маҳсулоти 19 процент кўпайди.

Ўтган ярим йилликда илмий тадқиқотлар, мукаммалроқ ва унумлироқ ишлайдиган машина ва ускуналарни яратиш ҳамда ишлаб чиқаришга жорий қилиш, ишлаб чиқаришнинг техника даражасини юксалтириш ва илғор технологияни жорий қилиш соҳасида янги ишлар олиб борилди ва илгари бошланган ишлар тугалланди. Ускуналарнинг эскириб қолган бир қанча турлари алмаштирилди ва модернизация қилинди, маҳсулотнинг 40 га яқин янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Республика корхоналари ишлаб чиқариш процессларини механизациялаштириш ва автоматлаштириш соҳасида кўпгина тадбирларни амалга оширдилар.

Саноатда меҳнат унумдорлиги анча ошди. Меҳнат унумдоригини ошириш ярим йиллик плани 3 процент ошириб бажарилди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик ходимлари республиканинг 40 йиллигини нишонлаш юзасидан қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш мажбуриятини олдилар. Камида 3 миллион 600 минг тонна пахта, 296 минг тонна картошка, 673 минг тонна сабзавот, 550 минг тонна полиз экинлари етиштириш, давлатга 35,2 миллион пуд дон, 16 минг тонна пилла сотиш, республиканинг эҳтиёжинигина эмас, балки мамлакатнинг бир қанча саноат марказларидаги меҳнаткашларни ҳам таъминлаш мақсадида боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш суръатларини ошириш мажбуриятини олдилар.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш ва харид қилиш давлат планини бажаришда муҳим ютуқларга эришилди. Дон тайёрлаш йиллик плани (шолидан ташқари) шу йил 10 июлгача 127 процент бажарилди. Республиканинг тайёрлаш пунктларига 261 2 минг тонна дон топширилди, бу эса 1963 йилнинг шу давридагидан 2,6 баравар кўпдир.

Республикада биринчи ярим йилликда чорвачилик маҳсулотлари энг муҳим турларининг кўпчилик қисми бўйича тайёрлаш планлари хам бажарилди.

1964 йилнинг биринчи ярмида республика халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида давлат капитал қурилиши кенг амалга оширилди. 1963 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан давлат капитал маблағ сарфлаши 20 процент, қурилиш-монтаж ишлари ва асосий фондларни ишга тушириш топшириғи 14 процент ошириб бажарилди.

Шу билан бирга республикада қурилиш ишларида ҳали катта нуқсонлар бор, бунинг натижасида бир қанча ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ярим йиллик плани бажарилмай қолди. Капитал маблағ сарфлаш плани ва пудрат ишлари плани, шунингдек меҳнат унумдорлигини ошириш ва қурилиш-монтаж ишларининг таннархини пасайтириш плани тўла бажарилмади.

Ўзбекистон халқ хўжалигида ишлаб турган ишчи ва хизматчиларнинг сони ўрта ҳисоб билан ярим йил ичида 1,8 миллиондан кўпроқ кишини ташкил этди ва 1963 йилнинг шу давридагига нисбатан 65 минг кишига кўпайди.

Таълим мактаблари, профессионал-техника таълими системаси мактабларида ўтган ярим йил ичида саноатда, қурилишда, транспортда ва қишлоқ хўжалигида ишлаш учун 3000 дан зиёд ёш малакали ишчилар тайёрланди.

Давлат ва кооператив савдосида чакана товар обороти ҳажми ярим йиллик ичида 1343,6 миллион сўмни ташкил этди ва ўтган йилнинг шу вақтидагига нисбатан 12 процент кўпайди. Чакана товар обороти плани биринчи ярим йилликда 102 процент бажарилди.

1964 йилнинг биринчи ярмида халқ морифи, фан ва техникани ривожлантиришда бир қанча ютуқларга эришилди.

Умумий таълим мактабларида, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида, билим юртларида ва профессионал-техника таълими мактабларида ўқиётганларнинг жами сони 2310 минг кишига етди. Умумий таълим мактабларида ўқиётган кишиларнинг сони 183 мингга кўпайди ёки 1963 йил даражасидан 25 процент ошди.

Кечки ишчи-ёшлар ва қишлоқ ёшлар мактабларида 100 мингга яқин киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқимоқда. Мактаб интернатларда ва куни узайтирилган группаларда 127 мингдан ортиқ ўқувчи ёки ўтган йилдагидан 30 минг кўп ўқувчи бор.

1964 йилда умумий таълим мактабларини 56 минг йигит ва қиз битириб чиқди, шулардан 16 мингдан ортиқ йигит ва қиз кечки ишчи ёшлар ва қишлоқ ёшлари мактабларида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб ўрта маълумот олдилар. Республикадаги олий ва ўрта махсус ўқув юртлари бу йил халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун 33 мингдан ортиқ мутахассис тайёрлаб чиқарадилар. 14 мингдан ортиқ киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиб олий ва ўрта махсус таълим олади. Халқ университетлари кенг миқёсда ривожланди. Республикада 1964 йилнинг 1 мартигача 462 халқ университети бўлиб, уларда 56 мингга яқин киши ўқимоқда.

Маданий-оқартув муассасаларининг шохобчаси кенгайди ва аҳолига хизмат кўрсатиш яхшиланди, 1 июлгача 3000 тадан ортиқ киноустановка бўлиб, ярим йил ичида 41 миллион киши кино кўрди, бу эса 1963 йилнинг биринчи ярмидагидан 2 миллион киши кўп демакдир.

Республикада 1964 йилнинг биринчи ярмида давлат маблағлари ҳисобидан, шунингдек уй-жой қурилиши кооператив маблағлари ҳисобидан умумий майдони 426 минг квадрат метр бўлган уй-жойлар ёки 11 мингта янги обод квартиралар қурилди ва фойдаланиш учун топширилди. Бундан ташқари ишчилар, хизматчилар ва колхозчилар ўз жамғармалари ҳисобига ва давлат томонидан берилган кредит ёрдами билан кўп миқдорда уйлар қуриб олдилар.

Ўтган ярим йил ичида аҳолига медицина хизмати кўрсатиш янада яхшиланди — касалхоналарда койкалар, болалар яслиларидаги ўринлар кўпайди, медицина кадрларининг сони ошди.

Республика аҳолисининг сони 1 июлда 9 миллион 995 минг кишига етди.

* * *

Етти йиллик олтинчи йили биринчи ярмининг якунлари халқ хўжалигини ривожлантириш етти йиллик плани ва халқнинг фаровонлигини ошириш соҳасида янги муваффақиятларга эришилганлигини яққол кўрсатиб турибди. (ЎзТАГ).

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ,
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 146 (2694). | Якшанба 26 июль 1964 йил. | Баҳоси 2 тийин.

Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги Свердлов номли колхозининг Махамат Аҳмедов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил ҳар қачонгидан ҳам кўтаринки руҳ билан меҳнат қилмоқдалар. Улар республикамиз ва Ўзкомпартиянинг 40 йиллик тўйини 103 гектар ернинг ҳар гектаридан 33 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариш билан кутиб олишга ҳаракат қилмоқдалар. Суратда: бригада бошлиғи Махамат Аҳмедов ҳосил тугунчаларини кўздан кечирмоқда.

А. Лутфуллаев фотоси.

КУСАКЛАР ШИҒИЛ-ШИҒИЛ

Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозининг коммунист Муса ака Тўзелбоев бошлиқ бригадаси азаматлари 87 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил кўтариб республикамиз ва Ўзкомпартиянинг 40 йиллик тўйига муносиб тўёна ҳадя қилмоқчилар. Шу кунларда бригада далаларини кезсангиз бегона ўтдан холи бўлган далалар ва қийғос гуллаб, шиғил-шиғил кўсак тугаётган серҳосил ғўза тупларини кўриб беҳад қувонасиз. Бригадада 4-парвариш ҳам кўнгилдагидек ўтказилиб 3 марта озиқлантирилди.

Умурзоқ отанинг шогирдларидан А. Туримбетов, А. Абдураҳмонов, Э. Тилегенов ўртоқлар ҳам ғайрат билан ишлаб, ғўзаларга икки сменада оби-ҳаёт бағишлаяптилар.

Қ. БУЛГАНБОЕВ.

Байроқ юқоричирчиқликларда

Ўзбекистон КП Тошкент қишлоқ область комитети ва область ижроия комитети бошқармалар ва совхозлар ўртасида ғалла ўриш ва давлатга сотиш юзасидан ўзаро социалистик мусобақанинг июлнинг иккинчи ўн кунлиги бўйича якунини кўриб чиқдилар. Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ ишлаб чиқариш бошқармасига берилди (бошқарма бошлиғи М. ҚОДИРОВ, партия комитетининг секретари И. ЛАДУШКИН ўртоқлар). Бу бошқарма июлнинг иккинчи ўн кунлигида планга нисбатан ғалла ўримининг 21,9 процент ўсишини ва давлатга 44,1 процент ғалла сотилишини таъминлаган.

Байроқ Калинин бошқармасидан олиб берилади.

Бўка бошқармаси меҳнаткашларининг ҳам ғалла ўрим-йиғимида яхши ишлаганликлари қайд қилиб ўтилди. Бу бошқарма ўтган ўн кунликда топшириққа нисбатан 39,9 процент ўсишни таъминлаган.

Кўчма қизил байроқ Бўка бошқармасидаги «КЎКОРОЛ» совхозига (директори К. ЕНГЕЛДИЕВ, бошланғич партия ташкилотининг секретари Қ. ИСАБОЕВ ўртоқлар) берилди. Бу совхоз давлатга 5618 тонна ғалла топшириб, социалистик мажбуриятини 105,5 процент бажарган. Байроқ 1-«Оҳангарон» совхозидан олиб берилади.

Ғалла фронтининг ғолиблари

Давлатга ғалла сотиш юзасидан социалистик мажбуриятларининг бажарилишини таъминлаган қуйидаги бошқарма ва хўжаликлар область ҲУРМАТ ТАХТАСИГА ёзиладилар:

Калинин бошқармаси (бошқарма бошлиғи **М. Убайдуллаева**, партия комитетининг секретари **Н. Қирғизбоев** район ижроия комитетининг раиси **М. Тожиев**, комсомол комитетининг секретари **Б. Тўхтаев**, «Ўзсельхозтехника» район бирлашмасининг раиси **Кан Ги—ен** ўртоқлар.

КАЛИНИН БОШҚАРМАСИ БЎЙИЧА:

«Қизил Ўзбекистон» колхози (раиси **А. Матқобилов**, партия ташкилотининг секретари **А. Соатов** ўртоқлар).

Киров номли колхоз (раиси ўртоқ **Ҳ. Асилов**

«Ленинград» колхози (раиси **Т. Икромов**, партия ташкилотининг секретари **Х. Мурватов** ўртоқлар).

«Маданият» колхози (раиси **У. Исломов**, партия ташкилотининг секретари **Б. Даусантов** ўртоқлар).

«Коммунист» колхози (раиси **М. Мирсоатов**, партия ташкилотининг секретари **Й. Раззоқов** ўртоқлар).

«Правда» колхози (раиси **Ф. Муҳсимов**, партия ташкилотининг секретари **Л. Мақсудова** ўртоқлар).

Ленин номли колхоз (раиси **Т. Нормухамедов**, партия ташкилотининг секретари **Р. Аҳмадалиев** ўртоқлар).

«XXII партсъезд» колхози (раиси **А. Назаралиев**, партия ташкилотининг секретари **Х. Эркахўжаев** ўртоқлар).

Свердлов номли колхоз (раиси **С. Жўраев**, партия ташкилотининг секретари **А. Бойбобоев** ўртоқлар).

«Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхози (раиси **Т. Мирзаев**, партия ташкилотининг секретари **Б. Жонабеков** ўртоқлар).

Карл Маркс номли колхоз (раиси **Ғ. Абдуллаев**, партия ташкилотининг секретари **Х. Қўчқоров** ўртоқлар).

Ильич номли колхоз (раиси **Ғ. Сайдалиев**, партия ташкилотининг секретари **Т. Умаралиев** ўртоқлар).

Навоий номли колхоз (раиси **А. Нишонов**, партия ташкилотининг секретари **Л. Давронов** ўртоқлар).

Собир Раҳимов номли колхоз (раиси **М. Маъмуров**, партия ташкилотининг секретари **М. Тошматов** ўртоқлар).

БЎКА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ БЎЙИЧА

Жамбул номли колхоз (раиси **М. Иброҳимов**, партия ташкилотининг секретари **З. Сайдалимов** ўртоқлар).

«Кўкорол» совхози (директори **К. Енгелдиев**, партия ташкилотининг секретари **Қ. Исабоев** ўртоқлар).

МАЖБУРИЯТ ҲАМ БАЖАРИЛДИ

1-«Оҳангарон» совхозининг ғаллакорлари давлатга 270 минг пуд дон топшириб мажбуриятларини ҳам ортиғи билан адо этишди. Совхознинг лалми ва баҳорикор ерларида мўл ғалла етиштирилган. Ўрим-йиғим қизғин. Давлатга дон сотиш давом этмоқда.

СССР Министрлар Советида

1964 йил 24 июлда ўртоқ Н. С. Хрушчев раислигида СССР Министрлар Совети Президиумининг мажлиси бўлди. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966-1970 йилларга мўлжалланган плани лойиҳасини ишлаб чиқишдаги асосий йўналишлар ҳақидаги масала мажлисда муҳокама қилинди.

СССР Министрлар Совети Президиумининг ишида СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, КПСС Марказий Комитети секретарлари, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг раислари, иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари раисларининг ўринбосарлари, шунингдек СССР Министрлар Совети, СССР Госплани ва бошқа марказий муассасаларининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган планини ишлаб чиқиш вақтида коммунизм моддий техника базасини яратиш юзасидан КПСС Программасида кўрсатилган вазифаларнинг бажарилишини, ишлаб чиқариш техникасини, технологиясини ва ташкил этилишини янада такомиллаштиришни, ишлаб чиқариш процессларини кенг кўламда комплекс автоматлаштириш ва механизациялаштиришни, янги тежамли тармоқлар ва корхоналарни бутун чоралар билан ривожлантиришни, саноат маҳсулоти сифатини оширишни таъминловчи энг самарали тадбирларни амалга ошириш зарурлигига асосланиш ҳақида СССР Госпланига, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига, СССР давлат комитетлари, министрликлари ва бошқармаларига йўл-йўриқлар берилди.

Минерал ўғитлар, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари, пластмассалар, сунъий ва синтетик толалар ҳамда халқ хўжалигини жадал химиялаштириш учун зарур бўлган бошқа химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтирмоқ учун беш йиллик планда маблағлар ва куч-ғайратларни қудратли химия саноатини барпо этишга қаратишни кўзда тутиш вазифаси топширилди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтирилишини таъминламоқ учун қишлоқ хўжалигини ва саноатнинг унга алоқадор бўлган тармоқларини капитал маблағлар ва моддий ресурслар билан таъмин этиш таклиф қилинди.

Халқ моддий фаровонлигини янада кўтариш соҳасидаги тадбирларни халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик планида кўзда тутиш, бунда ижтимоий истеъмол фондларини кўпайтиришга ҳамда мактабгача болалар муассасаларининг ва куни узайтирилган мактабларнинг тармоғини кенгайтиришга алоҳида эътибор бериш ҳақида ҳам йўл-йўриқлар берилди.

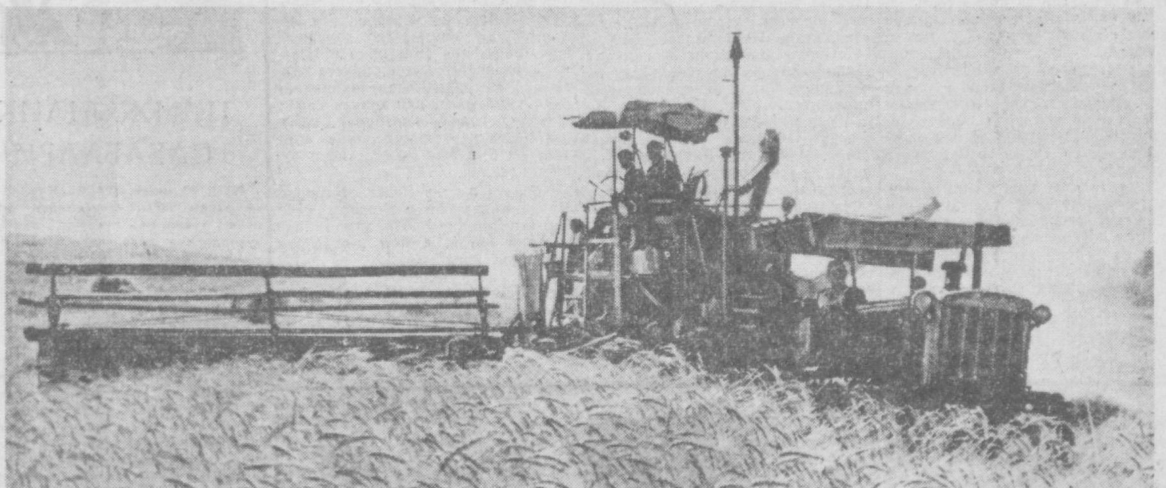

Паркент адрларида бу йил мўл ғалла ҳосили етишди. «Гулистон» колхози ғаллакорлари олтин бошоқлардан бараҳали хирмон кўтардилар. Суратда: ғалла ўрим-йиғими пайти.

А. Абалян фотоси.

АЛМАШИНАДИГАН САҲИФАЛАР

«Тошкент ҳақиқати» газетаси алмашиниб турадиган махсус саҳифаларининг навбатдаги сони чиқди. Газетанинг 3-бети икки хил нусхада босилди.

Саноат ходимларига мўлжалланган саҳифада: Мухбиримиз Ў. Ҳошимовнинг «Дарё фарзанди», «Узглавстрой» бош механигининг ўринбосари В. Хайровнинг «Химия ва қурилиш» ҳамда Т. Ҳакимовнинг «Юбилейга тўёна» сарлавҳали мақолалари ва бошқа турли хабарларни ўқиш мумкин.

Қишлоқ хўжалик ходимларига мўлжалланган саҳифада эса хўжаликнинг турли соҳаларига бағишланган материаллар босилган. Улар орасида С. Қодировнинг «Сабзавот кўп-у, тайёрловчилар йўқ» сарлавҳали танқидий мақоласи, Тошкент область статистика бошқармаси қишлоқ хўжалиги статистикасининг бошлиғи Р. Сайфулиннинг «Ҳисоб-китоб янгиликлари» сарлавҳали мақоласи шунингдек ғўза парваришининг боришига доир турли хабарлар босилган.

ТЎРТ БАҲОДИР ЗАФАРИ

Ўрта Осиё статистика бошқармаси Ўрта Осиё иқтисодий райони халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг 1964 йил биринчи ярмида бажарилиш якунларини чиқарди.

Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ярим йиллик плани 103 процент бажарилди. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 15 процент кўпайди. Ўрта Осиёдаги барча республикалар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ва буюмларнинг энг муҳим турларидан кўпчилигини ишлаб чиқариш планини бажардилар.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларига мувофиқ, химия саноати тез суръатлар билан ривожланди. Химия саноати маҳсулотининг умумий ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 19 процент ўсди. Иқтисодий район химия индустриясининг корхоналари тўққиз юз минг тоннадан кўпроқ минерал ўғитлар ишлаб чиқариб, бундай ўғитлар чиқаришни 105 минг тонна кўпайтирдилар.

Саноатнинг бошқа етакчи тармоқларида ҳам ишлаб чиқариш тез суръатлар билан ўсди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан қарийб бир ярим баравар, қўриқ ерларни ўзлаштириш учун бульдозерлар ва скреперлар ишлаб чиқариш учдан бир қисм, химия ускуналари 20 процент кўпайди. Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашига қарашли корхоналарда меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 11 процент ошди.

Ўрта Осиёдаги колхоз ва совхозлар шу йилги кўкламнинг ноқулай об-ҳаво шароитлари туғдирган қийинчиликларни бартараф қилиб, экишни қисқа муддатларда ўтказиш юзасидан катта иш қилдилар. Бу йилги ҳосил учун 6 миллион 20 минг гектар майдонга ҳар хил экинлар экилди. Бу эса, ўтган йилги ҳосил учун ажратилган майдондан 212 минг гектар кўпдир. Асосий экин бўлган чигит экиш плани умуман Ўрта Осиё бўйича ошириб бажарилди. Барча хўжаликларда кечки ва такрорий экинлар экиш давом эттирилмоқда.

Ҳозир кузги донли экинлар, картошка ва сабзавотнинг эртаги навлари ялпи йиғиштириб олинмоқда. 30 июнгача қарийб 370 минг гектар майдондаги донли экинлар ўриб олинди. Ҳар гектар ердан олинаётган дон ўтган йилдагига нисбатан 29 процент кўпдир. Ғалла тайёрлаш муваффақиятли бормоқда. 1 июлгача Ўрта Осиё республикаларида 136 минг тоннадан кўпроқ ёки ўтган йилнинг шу вақтидагига нисбатан қарийб уч баравар кўп дон тайёрланди.

Ўрта Осиё темир йўли ўртача суткалик юк ортиш ярим йиллик планини 102 процент бажарди. Капитал маблағ қўйишнинг умумий ҳажми ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 13 процент, қурилиш-монтаж ишларининг ҳажми эса 8 процент ўсди.

Халқ турмушининг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини ошириш соҳасида катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Иқтисодий районнинг халқ хўжалигида ишчи ва хизматчилар сони ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан қарийб беш процент кўпайди. Давлат ва кооператив савдоси чакана товар оборотининг ҳажми биринчи ярим йилликда ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан таққослама нархларда 11 процент ошди. Давлат маблағлари ҳисобига умумий саҳни 938 минг квадрат метр уй-жойлар фойдаланишга топширилди.

Ўрта Осиё иқтисодий районининг аҳолиси шу йилнинг 1июлида қарийб 17 миллион киши бўлди. (ЎзТАГ).

ТАСС БАЁНОТИ

Оқ уй яқинда АҚШ ҳукумати атом қуролига таааллуқли ҳар хил ахборотларни НАТО ҳарбий блокига топшириш тўғрисида ана шу блок билан битим тузганлигини эълон қилди. Оқ уйнинг ахборотида айтилишича, бу битим АҚШ ўз билганича умуман НАТО блокига ёки бу блокнинг айрим қатнашчиларига бериб турадиган «атом ахбороти турларини кенгайтириш»ни кўзда тутади. «Атом қуролини элтиб беришнинг тегишли системаларини ишлаб чиқиш» учун зарур бўлган маълумотларни, яъни АҚШ иттифоқчиларининг ўз ракеталарини ва бошқа ҳарбий воситаларни ядро зарядлари солиш учун мослаштиришга имкон берадиган маълумотларни топшириш айниқса кенгайтирилади.

Шу муносабат билан ТАСС қуйидагиларни айтиш ваколатини олган.

Қўшма Штатлар ядро қуролини тарқатишга олиб борадиган қадамларни биринчи марта қўяётгани йўқ ва бундай қадамлар қўйилганида ҳар сафар ядро қуроли ҳали ҳам топширилаётгани йўқ ва халқлар осойишта бўлишлари мумкин, деган ваъдалар билдирилади. 1955 йилда АҚШ атом қуроли ҳақидаги ахборотни ўз иттифоқчиларига расмий суратда топшира бошлаган вақтда шундай бўлган эди. 1958—59 йилларда, яъни АҚШ атом қуролига таааллуқли ахборотларни айирбошлаш тўғрисидаги Германия Федератив Республикаси, Англия билан ва бошқа бир қанча мамлакатлар билан икки томонлама битимлар тузган чоқда шу тўғрида гапирилган эди. 1962 йилда ҳам тасалли бериш ниятида жуда кўп ваъдалар берилди, ўша вақтда НАТО кенгашининг Афинада ўтказилган сессиясида АҚШ ўзининг ядро арсенали тўғрисидаги ахборотларни Европадаги ўз иттифоқчилари билан кенг баҳам кўришга тайёр эканлигини билдирган эди. Америка арбобларининг НАТО ихтиёрида кўп томонли ядро кучларининг вужудга келтирилиши билан ядро қуролининг тарқатилиши ўртасида ҳеч қандай боғланиш йўқ, деган ваъдаларини кўп марта эшитишга тўғри келган эди. Ҳозирги вақтда ҳам Оқ уйнинг ҳужжатларида ва Америка матбуотида АҚШ билан НАТО блоки ўртасида тузилган янги битимни беозор бир иш, гўё, бу иш ядро қуролини тарқатиш билан боғлиқ бўлган хавф-хатарларни туғдирмайди, деб кўрсатишга уринмоқдалар.

Янги битимда АҚШ иттифоқчиларининг ҳарбий ходимлари ядро қуролидан фойдаланишга ўргатилади, уларнинг ядро қуролидан фойдаланиш планларини ва «атом қуролидан фойдаланиш соҳасида потенциал мухолифларнинг имкониятларига баҳо бериш» ҳақидаги маълумотларни билиб олишларига йўл қўйилади, улар ракета-ядро қуроли системалари тўғрисидаги Америка илмий техника материаллари билан ва ҳоказолар билан танишиб чиқадилар, деб дангал айтилган экан, бу янги битим бошқа қандай маънони англатиши мумкин, ахир? Шу нарсанинг ўзидан кўриниб турибдики, АҚШ ядро қуролини ўз иттифоқчилари қўлига ҳали тўппа-тўғри топширмаётган экан, уларни ядро қуролини эгаллашга ва бу қуролни жуда қисқа вақт ичида ҳамда ўзи учун қулай бўлган пайтда ишлатишга тайёрламоқда. Ана шу битимга фақат шундай баҳо бериш мумкин.

Бу битимнинг майдонга келишига, аввало, Ғарбий Германиянинг даъволари сабаб бўлди, деб ўйлаш учун ҳамма асослар бор. Шимолий Атлантик блоки қатнашчиларидан кўпининг эътироз билдиришига қарамай, Ғарбий Германия кўп томонли ядро кучларини вужудга келтириш планларини НАТО орқали ўтказишда ҳам катта роль ўйнамоқда. Ғарбий Германияни қайтадан қуроллантириш борасида Париж битимларида кўзда тутилган «чеклашлар»нинг кўпи Ғарбий Германия милитарист доираларининг тазйиқига бардош бера олмагани каби, Американинг ҳарбий атом сирларини сақлаш тўғрисидаги қонунлари ҳам бу тазйиққа бардош бера олмаётганга ўхшайди. АҚШ ҳукумати ва НАТОда қатнашаётган бошқа баъзи мамлакатларнинг ҳукуматлари ашаддий герман милитаристларини тинчликсевар кишилар қилиб кўрсатиб, ГФРни қайси биримиз тайёр ядро бомбалари ёнига қўлидан ушлаб олиб келамиз, деб бир-бирлари билан бахслашишларига сал қолди. Шу билан бирга улар Германия Федератив Республикаси ҳозирги кунда ўзига берилаётган нарсалар билан қаноатланиб қолади ва эртаги кунда бундан кўпроқ нарсани талаб этмайди, деб даъво қилишиб, ўзларини ҳам, бошқаларни ҳам алдамоқдалар.

Германия Федератив Республикасининг собиқ мудофаа министри Штраус ядро қуролига ва бу қуролни тасарруф қилиш ҳуқуқига эга бўлиш «суверенликнинг символи, характерли хусусияти ва белгиловчи мезони» деб даъво қилганлиги ғарбдагиларга маълум эмасми, ахир. Германия Федератив Республикасининг ҳозирги ҳарбий министри Хассель эса НАТОга бериладиган қуролли кучлар контингенти жиҳатидан Германия Федератив Республикаси иккинчи ўринда (АҚШдан кейин) турганлиги фактига асосланиб, «ядро қуролини планлаштиришда ва ядро қуроли учун жавобгар бўлишда тегишли ҳисса»ни талаб қилмоқда. Германия Федератив Республикасида «НАТО доираларида ядро ҳамкорлиги»ни мана қандай маънода тушунмоқдалар. Шу сабабли, АҚШнинг ядро қуроли тўғрисидаги ахборотни кенгайтириш соҳасида қўйган янги қадамини Бонн келгусидаги авантюралар учун жуда катта аванс деб, очиқдан-очиқ мамнуният билан маъқуллаганлигига ажабланмаса ҳам бўлади.

Ядро қуроли тўғрисида кенг ахборот бериб туриш ҳақидаги битим имзоланаётган бир пайтда, Ғарбий Германия офицерлари ва матрослари «Биддл» эсминси палубасига, яъни вужудга келтириш режалари НАТО доираларида тузилаётган кўп томонли ядро кучларининг тимсоли бўлган биринчи ҳарбий кема палубасига чиқаётган бир пайтда, Америка вакиллари 18 лар комитетида қуролсизланиш юзасидан олиб борилаётган музокараларда АҚШ ядро қуролининг тарқатилишига қарши чиқмоқдамиз, деб даъво қилишни давом эттирмоқда. Уз-ўзидан маълумки, сўз билан иш ўртасидаги бундай тафовутлар АҚШнинг ядро қуролининг тарқатилишига йўл қўймаслик каби ғоят муҳим проблемани ҳал этишга самимий ёндашаётганлигини исбот қилмайди, албатта. Шундай бўлиб чиқадики, Америка сиёсатдонлари ядро қуролини тарқатмасликни ёқлаб чиққанлари ҳолда, айни вақтда бу қуролни тарқатиш имкониятларини юридик жиҳатдан, шартномалар тузиш йўли билан мустаҳкамламоқдалар.

НАТО қатнашчилари атом қуроли тўғрисидаги ахборотларни айирбошлаш ҳақида янги битим тузиш билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси XVI сессиясининг резолюциясини амалда назар-писанд қилмаётирлар. Бу резолюция давлатларни ва хусусан ҳозирги вақтда ядро қуролига эга бўлган давлатларни шундай бир халқаро битим тузилишига эришиш учун бутун чораларни кўришга даъват этадики, бу битимга кўра, ядро қуролига эга бўлган давлатлар «ядро қуроли устидан контроль қилиб туришни бошқаларга топширишдан ва бу қуролни ишлаб чиқариш учун зарур бўлган маълумотларни ядро қуролига эга бўлмаган давлатларга маълум қилишдан тийилиб туриш мажбуриятини ўз зиммаларига олишлари керак эди...»

Жаҳон халқлари ядро қуролини тарқатиш қандай хавф-хатар туғдиришини ва ана шу хавф-хатарни бартараф қилишга ёрдам берадиган битимларни дарҳол ишлаб чиқиш зарурлигини яхши англайдилар. АҚШнинг Германия Федератив Республикаси билан ва НАТОнинг бошқа қатнашчилари билан биргаликда ядро урушига тайёрланиш йўли бундай битимни тузишга халақит берадиган асосий ғовдир. Ядро қуролининг тарқатилишига қарши карантин эса, самарали карантин бўлиши керак. Бу шундай карантин бўлиши керакки, бирор баҳона билан уни четлаб ўтиш иложи бўлмасин.

АҚШ ҳукумати ва НАТОдаги бошқа мамлакатларнинг ҳукуматлари ядро қуроли тўғрисидаги ахборотларни тарқатиш йўлида янги қадам қўйишлари билан халқлар олдида оғир жавобгарликни ўз зиммаларига оладилар.

БУГУН—СССР ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ КУНИ

СОВЕТ ДАВЛАТИНИНГ ИШОНЧЛИ ҚАЛҚОНИ

Бугун совет кишилари ҳар йилги байрам — Ҳарбий-Денгиз Флоти кунини йигирма бешинчи марта нишонлайдилар. Ана шу тантанали кунда ҳарбий денгизчилар янги кемалар ва янги техникани ўзлаштираётганликлари, ўз малака ва жанговар тайёргарликларини ошираётганликлари ҳақида Совет Ватанига, халқига рапорт берадилар; шонли кемасозлар қўлга киритилган ютуқларга якун ясайдилар, янада қудратли сувусти ва сувости кемаларини яратиш, уларни жаҳонда энг яхши ҳарбий механика билан қуроллантириш режаларини тузадилар.

Рус давлатининг ҳарбий-денгиз флоти армия билан бир қаторда Россиянинг куч-қудратини мустаҳкамлаш, халқаро обрўсини оширишда катта роль ўйнади. Гангут, Чесмен, Афонск, Ситон ва бошқа жангларда рус денгизчилари ўз флотларининг шуҳратини оширдилар.

Рус денгизчилари ва биринчи навбатда ҳарбий денгизчилар жаҳон фанига катта ҳисса қўшдилар. Дунёнинг географик харитасида рус денгиз сузувчиларининг номи билан аталган 560 дон ортиқ қўлтиқлар, денгизлар, ороллар бор. Фақатгина XIX асрнинг биринчи ярмида улар 41 марта ер атрофини айланиб ва узоқ масофаларга суздилар. Кўпгина рус кемасозлари, денгиз қуроли ижодкорлари оламга машҳур бўлдилар.

1917 йилнинг октябрь кунларида қуролли қўзғолонда қатнашиш учун Кронштадт, Гельсингфорс, Ревелдан йигирма мингдан ортиқ қуролли денгизчи ва йигирма иккита ҳарбий корабль Петроградга келди. «Аврора» крейсери 1917 йилнинг 7 ноябридаги қишки саройни штурм қилиш учун сигнал ҳисобланган ўзининг тарихий тўйи билан кишиликнинг янги даври — социализм даври бошланганлигидан дарак берди. Денгизчилар питерлик ишчилар ва қизил гвардиячилар билан биргаликда қишки саройни штурм қилдилар, почта, телеграф, кўприклар ва бошқа муҳим пунктларни эгалладилар.

Петрограддаги Октябрь қуролли қўзғолонидан сўнг революцион денгизчилар жойларда Совет ҳокимияти органларини тузиш учун мамлакатнинг турли районларига юборилди.

Антанта империалстлари Совет ҳокимиятини бўғиб ташлаш учун ёш Совет республикасига қарши ҳарбий интервенцияни кенгайтирган ва ички контрреволюцияга ёрдамни кучайтирган вақтда ҳарбий денгизчилар Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилувчиларнинг олдинги сафларида бўлдилар. 75 мингдан ортиқ денгизчи қуруқликдаги фронтларда жанг қилди. Улар ўзларининг қаҳрамонликлари ва ботирликлари, Коммунистик партия ва социалистик Ватанга содиқликлари билан барча халқимизга ўрнак бўлдилар.

1919 йилда ёш Қизил Болтиқ флоти душманнинг денгиздан Петроградни ҳужум қилишга қаратилган барча уринишларини қайтарди. Гражданлар уруши давомида кўпгина катта дарё ва кўллар қуролли краш майдонларига айланган эди. Бу 20 дан ортиқ дарё ва кўл ҳарбий флотилияси тузишни тақоза этди.

Революцион-Ҳарбий Кенгашнинг Қуролли Кучларимиз ўн йиллиги муносабати билан чиқарган буйруғида шундай дейилган эди: «Қизил Денгиз Флоти жангчилари гражданлар урушининг барча фронтларида шуҳрат қозондилар».

Совет денгизчилари Улуғ Ватан уруши йилларида ўз Ватанларининг озодлиги ва мустақиллиги учун фидокорона жанг қилдилар. Урушнинг биринчи даврида барча флотларнинг асосий вазифаси қуруқликдаги қўшинларга бевосита кўмаклашиш ва ҳар томонлама ёрдам беришдан иборат эди. Ҳарбий-Денгиз Флоти барча денгизларда қуруқликдаги ўз қўшинларининг денгиз бўйи қанотларини мустаҳкам ҳимоя қилиб турди. Душман денгиздан бу қўшинларнинг қаноти ва орқа томонига бирор марта ҳам зарба бера олмади.

Узоқ Шимолда душман чегара яқинида тўхтатиб қўйилди ва у флотнинг асосий кучлари турган Кольск қўлтиғига яқинлаша олмади. Қизил байроқли Болтиқ Флоти Ленинград фронти қўшинларига катта мадад кўрсатиб турди ҳамда душманни Ленин шаҳри остонасида тўхтатишга ёрдам берди.

«Яшин тезлигидаги» уруш планларининг барбод бўлганлигига ишонган немис-фашист қўмондонлиги 1942 йилдан бошлаб ўз сувусти флотининг асосий кучларини, 50 дан ортиқ сувости кемалари ва йирик авиация бирлашмаларини Баренц, Болтиқ ва Қора денгизлардаги Совет-Ҳарбий денгиз Кучларига қарши фойдаланди. Аммо СССРнинг шимолий флоти, иттифоқчиларнинг ҳарбий-денгиз кучлари билан ҳамкорликда денгиз коммуникациялари учун олиб борилган жангларда ўз вазифасини тўла бажарди.

Совет сувости денгизчилари, учувчилар ва катерларининг шахсий составлари душман денгиз коммуникацияларидаги жангларда асосий роль ўйнадилар. Шунинг учун ҳам энг кўп мукофотланганлар ва Совет Иттифоқи

Вице-адмирал Иван ЕЛИСЕЕВ

□ □ □

қаҳрамонлари шулар орасидадир. Қаҳрамон учувчилар, сувости денгизчилари ва катерчилар Совет Ҳарбий-Денгиз Флотининг ифтихоридир. Барча флотлар қаттиқ жангларда душманнинг умумий ҳажми 3 миллион тонна бўлган 1307 та транспорт кемаларини ва 1245 та ҳарбий кораблларини, катерлари ва ёрдамчи кемаларини сувга ботирдилар.

Ҳарбий-Денгиз Флоти Улуғ Ватан уруши йиллари давомида 500 мингга яқин денгизчини қуруқликдаги фронтларга юборди. Улар Мурманск остоналари ва Карелияда, Ленинград ва Пихваин, Москва ва Демьянск, Ростов ва Волгоград, Новороссийск ва Туапсе остоналарида жанг қилдилар. Совет денгизчилари ҳамма ерда қаҳрамонлик, ботирлик ва довюраклик намуналарини кўрсатдилар.

Улуғ Ватан уруши йилларида ботирлик ва қаҳрамонлик кўрсатганликлари учун 350 мингдан ортиқ денгизчи, старшина, офицер ва адмираллар орден ва медаллар билан мукофотланди. 513 денгизчига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди; 78 та корабль ва қисм гвардиячи деган юксак ном олди, 213 корабль ва қисм эса жанговар орденлар билан мукофотланди.

Ҳарбий-Денгиз Флоти немис-фашист қуролли кучларини тор-мор келтириш ва душман ҳарбий экономикасини барбод этишга ҳам салмоқли ҳисса қўшди.

Улуғ Ватан урушидан кейин Ҳарбий-Денгиз Флоти ўз составидан эскириб қолган кораблар, самолётлар, қирғоқ қуролларини чиқариб ташлаш ва янгилари билан алмаштириш йўлидан бориб янада ривожланди. Аммо, урушдан кейинги дастлабки йиллардаги янги кораблар, самолётлар ва қуроллар ўз тактика-техника кўрсаткичлари бўйича умуман иккинчи жаҳон уруши охиридаги даражада эди. Фақатгина эллигинчи йилларда ядро энергетикаси, ракета техникаси ва радио электроникаининг барқ уриб ривожланганлиги сифат жиҳатидан янги кораблар, самолётлар ва қирғоқ қуроллари яратиш учун илмий-техник асос вужудга келди.

Ҳозирги вақтда Совет Қуролли Кучларининг барча турлари каби Ҳарбий-Денгиз Флоти ҳам тубдан ўзгариб кетди. Сифат жиҳатидан тамомила янги корабль ва самолётлар, янги қуроллар яратилди. Атом сувости кемалари ва ракета ташийдиган самолётлар флотининг энг асосий зарбдор кучи бўлиб қолди. Сувусти ҳарбий кораблар янада такомиллашди, эндиликда уларнинг бир қисми ракета қуроллари билан ускуналанган. Кораблар кузатиш ва алоқа қилишнинг янги радиотехника воситалари, электрон ҳисоблаш-ечиш қурилмалари, автоматика ва механизация воситалари билан ускуналанган.

Совет сувости флотини яратиш муваффақиятли бораяпти, деган эди Н. С. Хрущев КПСС XXII съездида. Бизнинг душманларимиз баллистик ракеталар билан қуролланган сувости флоти яратмоқдалар. Биз ўз флотимизни ҳам баллистик, ҳам ўзи нишонга оладиган ракеталар билан қуроллантираяпмиз. Шароит бизни шунга мажбур қилаяпти. Бизнинг ҳарбий блоклар бўйича душманларимиз мамлакатимиз, шунингдек социалистик мамлакатлар территориясига сувости кемаларидан ўқ отмоқчилар. Биз ерусти, шунингдек сувусти нишонларига отиш билан жавоб беришга тайёрмиз.

Янги техникани жорий қилиш совет флотида ўтган урушдагидан тубдан фарқ қилувчи тамомила янги сифатларни вужудга келтирди. Флотнинг ўт очиш қуввати, унинг маневр қилиш имкониятлари кескин ошди. Эндиликда совет флоти авиация ва ракета ташувчи кораблар ва қўшилмаларга қарши муваффақиятли жанг олиб бориш, ракета билан қуролланган сувости кемаларини яксон қилиш, ердаги объектларга зарбалар бериш, денгиз коммуникациялари учун муваффақиятли жанг қилишга қодирдир. Шундай қилиб, флотимиз ўз базаларидан анча узоқликда очиқ денгиз ва океанларнинг кенг майдонларида кучли денгиз душманига қарши актив ҳарбий ҳаракатлар олиб боришнинг уддасидан чиқадиган катта кучга айланди.

Ҳарбий-Денгиз Флотидаги чуқур сифат ўзгаришлари унинг жанговар тайёргарлигига таъсир қилди. Илгарилари бундай тайёргарлик қирғоқ яқинидаги зонада ўтказилган бўлса, эндиликда жанговар тайёргарлик районлари узоқ денгиз ва океанларга кўчирилган. Ҳарбий кораблар вазифаларни бажариб, Арктиканинг юқори кенгликларида ва океаннинг экваториаль полосасида сузмоқдамиз.

Ҳарбий-Денгиз Флотининг янги техника, янги қурол ва электрон асбоб-ускуналар билан жиҳозланганлиги шахсий составнинг ҳарбий-техника билимининг аҳамиятини кескин ошириб юборди. Ҳозирги вақтдаги матрос ва старшиналар радиоэлектроника техникаси, атом энергияси установкалари, ҳисоблаш-ечиш қурилмалари, автоматика ва техника ютуқларини яхши биладиган мутахассислардир.

Совет Ҳарбий-Денгиз Флоти Ватан ва барча социалистик давлатлар манфаатларини қатъий ҳимоя қилиш билан бирга сиёсий ва маданий тарбия, коммунизмнинг довюрак, жисмоний чиниққан, меҳнатсевар қурувчиларини тайёрлашнинг яхши мактаби ҳамдир.

Н. С. Хрущев Совет Қуролли Кучлари академияларини битириб чиқувчилар билан яқинда ўтказилган қабул маросимда Совет Ҳарбий-Денгиз Флотига унинг жанговар қуролланганлигига юксак баҳо берди.

Марксизм-ленинизм улуғ ғояларн руҳида тарбияланган денгизчиларимиз ўз халқи ва бошқа социалистик мамлакатлар халқлари ғалабаларини ҳимоя қилишга ҳар доим тайёрдирлар. (АПН).

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1964 йил 26 июль 169-сон Москва шаҳри

Матрос ва солдат, старшина ва сержант ўртоқлар!

Офицер, адмирал ва генерал ўртоқлар!

Кемасозлик саноатида ишлаётган ишчи, инженер ва техник ўртоқлар!

Бугун совет халқи ва унинг жангчилари Ҳарбий Денгиз Флоти кунини байрам қилмоқдалар.

Улуғ Ватанимиз меҳнаткашлари бу байрамни ижодий ғайратлари ғоят ошиб кетган бир вазиятда нишонламоқдалар. Улар жонажон Коммунистик партия раҳбарлигида инсониятнинг энг эзгу орзусини амалга ошириш сари —коммунизм сари ленинча йўлдан шахдам қадамлар ташлаб бормоқдалар.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати империализмнинг агрессив кучлари соғлом фикр билан ҳисоблашмай, термоядро уруши алангасини ёндириб юборишлари мумкинлигини эсда тутиб, социализм мамлакатининг мудофаа қобилиятини ҳозирги замон талаблари даражасида ушлаб туриш учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

Ўз мамлакатимизга ёки социалистик лагердаги бошқа мамлакатларга тажовуз қиладиган ҳар қандай агрессорни қон қақшатишга ҳамма вақт шай бўлиб туриш —совет жангчиларининг муқаддас бурчидир.

Сизларни умумхалқ байрами —Ҳарбий Денгиз Флоти куни билан табриклайман ва қутлайман.

Ҳарбий-денгизчиларга ўз ҳарбий маҳоратини такомиллаштиришда, сиёсий билимларни оширишда ва ҳарбий интизомни мустаҳкамлашда янги ютуқлар тилайман.

Кемасозлик саноатининг ишчи ва хизматчиларига Ҳарбий Денгиз Флотини энг замонавий кемалар билан қуроллантириш ишида янада янги муваффақиятлар тилайман.

Ҳарбий Денгиз Флоти кунини нишонлаш юзасидан БУЮРАМАН:

Бугун, 1964 йил 26 июлда Ватанимиз пойтахти Москвада, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарларда, шунингдек флотлар ва флотилияларда тўплардан бир йўла йигирма марта ўқ узиб, салют берилсин.

Яшасин улуғ совет халқи ва унинг шавкатли Ҳарбий Денгиз Флоти!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси —Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

СССР Мудофаа министри
Совет Иттифоқи Маршали

Р. МАЛИНОВСКИЙ.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

НИМЖОНЛИК САБАБЛАРИ

РИМ, 23 июль. (ТАСС). Қарийб бир ой давом этган танглидан кейин неча тузилган ҳукумат зўр-базўр туғилдигина эмас, шу билан бирга нимжон бўлиб ҳам туғилди, деди Италия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленумида Италия Компартияси раҳбарлиги ва секретариатининг аъзоси Пьетро Инграо.

Танглик бошлангани муносабати билан Италия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми 26 июнда ўз ишини тўхтатиб қўйган эди. Пленум неча кечқурун партия бош секретари Пальмиро Тольятти раислигида бошқатдан тўпланди.

Инграо, жумладан, Ломбарде бошчилигидаги бир группа социалистларнинг ҳукуматга қарши ошкора оппозицияга ўтиб кетганлиги, христиан-демократик партиянинг сўл қаноти томонидан қилинаётган танқид янги ҳукуматнинг нимжонлик сабабларидандир, деди.

У ТАННИНГ МУРОЖААТИГА ТУРКИЯ БОШ МИНИСТРИНИНГ ЖАВОБИ

НЬЮ-ЙОРК, 23 июль. (ТАСС). Туркиянинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳузуридаги доимий вакили Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бош секретари У Таннинг 16 июлдаги мурожаатига Туркия бош министри Иненюнинг жавобини топширди.

Туркия бош министри ўз жавобида Туркия Хавфсизлик Кенгашининг Кипр масаласи юзасидан 1964 йил 4 мартдаги резолюциясини тўла бажармоқда, деб даъво қилади. Иненю Кипрдаги вазиятнинг кескинлиги учун бутун жавобгарликни кипрлик греклариинг раҳбарлари ва Греция ҳукумати зиммасига юклайди.

ПРЕЗИДЕНТ ЖОНСОН НУТҚ СЎЗЛАДИ

ВАШИНГТОН, 24 июль. (ТАСС). АҚШ президенти Жонсон кеча Оқ уйда берилган нонушта маҳалида Америкадаги савдо-саноат аҳлларининг намояндаларига қарата нутқ сўзлади. Президент ўзининг қисқача нутқида бўлажак сайловлар муносабати билан мамлакатнинг иқтисодий аҳволига тўхталиб ўтди. Жонсон демократлар ҳокимият тепасида турган давр ичида АҚШ экономикаси энг кўп равнақ топди, деди.

У айтдики, сўнгги йиллар мобайнида экономиканинг тинчлик вақтида ривожланиш даври энг узоқ давом этди. Бироқ, деб эътироф қилди у, ишсизлик аввалгидек ишчи кучининг 5,3 процентини ташкил этмоқда, ишлаб чиқариш қувватларининг фақат 87 проценти иш билан таъминланган. Айни маҳалда Жонсон шу йилнинг биринчи кварталида корпорациялар солиқларни тўлагандан кейин қарийб 12 миллиард доллар, яъни уч йил аввалгидан 60 процент кўп фойда олдилар, деди.

Жонсоннинг бу нутқи шундан далолат бермоқдаки, демократлар Америка экономикасида давом этаётган жонланишни ўзларининг сайлов кампаниясида асосий дастаклардан бири қилиб оладиганга ўхшайдилар.

ТАКИН КОДО ХМАИНГ ВАФОТ ЭТДИ

РАНГУН, 23 июль. (ТАСС). «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти лауреати, Бирма ёзувчиси Такин Кодо Хмэинг узоқ вақт касал бўлиб ётиб, бугун 89 ёшида вафот этди. Такин Кодо Хмаинг кўп йиллар мобайнида Бирма тинчликни ҳимоя қилиш комитетига бошчилик қилган эди.

Чет эллардан қисқа хабарлар

● Локарнодаги (Швейцария) традицион халқаро кинофестивалда 18 мамлакатнинг кинематографияси иштирок этмоқда. Кинофестивалда СССР, АҚШ, Франция, Польша, Швейцария, Ҳиндистон, Чехословакия, Венгрия, Италия, Хитой Халқ Республикаси ва бошқа мамлакатлар қатнашмоқда. Совет Иттифоқи режиссёр И. Хейфицнинг «Бахт куни» бадиий фильмини ва қисқа метражли «Владимир Фаворский» фильмини намойиш қилмоқда.

● Франция бош министри Помпиду Нумеяга (Янги Каледония) жўнаб кетди. Помпиду аэродромда бундай деди: саккиз кунлик менинг расмий сафарим икки мақсадни — денгиз нарёғидаги территориялар билан «алоқа ўрнатиш» ва у ерда қурилаётган француз ядро марказини бориб кўриш мақсадини кўзда тутади. Кузатувчиларнинг таъкидлашича, француз ядро марказини бориб кўришга алоҳида эътибор берилади.

● Лиссабон суди Португалия Коммунистик партиясига мансубликда айблаб, уч кишини турли муддатга турма жазосига хукм қилди.

● Вашингтондан берилган кўрсатма бўйича Американинг Лондондаги элчихонаси Англиянинг таниқли философи ва жамоат арбоби Бертран Расселнинг шахсий секретари Ральф Шенманнинг паспортини олиб қўйди. АҚШ граждани бўлган Шенман кўп йилдан буён Англияда яшамоқда.

● Жанубий Вьетнам партизанлари Сайгондан 280 километр шимолдаги тоғли йўлда пистирма уюштириб, Кхань режими қўшинларининг колоннасини ўққа тутдилар. Ўлдирилганлар орасида америка солдати ҳам бор. Америка армиясининг бир офицери ярадор қилинган.

● Ўтган йили Ғарбий Германияда коммунал транспортидан фойдаланиш тарифлари 10,1 процент ўсди, почта харажатларининг қиймати 10,4 процент, квартира ҳақи 6,2 процент кўпайди.

● Меҳнат министрлиги эълон қилган маълумотларга қараганда, Англияда 349.090 ишсиз бор. Бу эса, ишлаётган аҳолининг 1,4 процентини ташкил қилади. Шимолий Ирландия ва Шотландияда ишсизлар сони айниқса кўп. Шимолий Ирландияда ишсизлар ишлаётган аҳолининг 6,4 процентини ва Шотландияда 3,4 процентини ташкил этади.

● Канада аҳолиси 1 июнда 19.237 минг киши эди. Бир йил ичида аҳоли асосан эммиграция ҳисобига 341 минг кишига кўпайди.

● Брамапутра дарёсида ва унинг ирмоқларида рўй берган сув тошқини Ҳиндистондаги Ассам штатининг тобора янгидан-янги районларига ёйилмоқда. Сув тошқинидан 6 мингдан кўпроқ оила зарар кўрди. Биргина Канпур районида 3 минг уй-жой сув остида қолиб кетган.

Сингапурда қонли воқеалар

ЛОНДОН, 24 июль. (ТАСС). Сингапурда малай ва хитой миллатидаги группалар ўртасида тўқнашувлар тўрт кундан буён давом этаётир. Шаҳарда комендантлик соати жорий қилинди. Сингапур кўчаларини полициячилар узлуксиз патруллик қилиб юрибди. Рейтер агентлигининг хабар беришича, бугун тўқнашувлар вақтида 19 киши ўлдирилган, неча юзлаб киши ярадор бўлган. Полиция 1400 дан кўпроқ кишини қамоққа олди.

Сингапурнинг кулбалар жойлашган Гейланд райони тўқнашувларнинг марказидир. Бу районда асосан малайяликлар яшамоқда.

Сингапур полицияси шаҳарда аҳволнинг бироз яхшиланганлигини бугун эълон қилди. Сингапур бош министри Ли Куан Ю вазият билан танишиш мақсадида бугун тўқнашув бўлган районга борди.

Ҳозир Чехословакия Социалистик Республикасида ёзги дам олиш мавсуми авжида. Татра ва Крконоша, Моравский Крас ва гўзал табиатли Чех Жаннатига жойлашган ҳозирги замон конструкцияси асосида қурилган мунаввар биноларда пўлат қуювчилар, шахтёрлар, химиклар, пойафзалчилар, дала меҳнаткашлари дам олмоқдалар. Илгари бу жойлар ўрнида Австро-Венгрия ва Чехословакия магнатларининг собиқ қалъалари бор эди. Мамлакатнинг 114 та касаба союз дам олиш уйларида бу йил 200 мингга яқин меҳнаткаш ўз отпускасини ўтказади.

Суратда: Карлова Студанка тоғ курорти. Бу ерда Чехословакия шахтёрлари хордиқ чиқаришади.

ЧТК-ТАСС фотоси.

ДАРЁ ФАРЗАНДИ

Давримиз ҚАҲРАМОНЛАРИ

У пайтларда неча ёшдалигим эсимда йўқ. Ишқилиб, тишим бир тўкилиб чиққан, чийдухоба жилдимни елкамга осиб, мактабга қатнай бошлаган пайтларим эди. Ҳеч эсимдан чиқмайди... Бир куни кечқурун мактабдан чиқиб болалар билан ёнғоқзор орасидаги сўқмоқдан олдинма-кейин келаётган эдик. Қишлоғимиз Чирчиқ дарёси билан янги қазилган каналнинг ўртасида жойлашган бўлиб, дарёнинг бетиним шовуллаши қулоқларимга маҳкам ўрнашиб қолган эди. Ёнғоқ хазонларини босиб борар эканман узоқда — канал томонга югуриб кетаётган онамни кўриб қолдим. Мен уни ҳеч қачон шунақа аҳволда кўрмагандим: сочлари тўзиб кетган, узун этаклари оёғига ўралишиб туртиниб, елиб-югуриб борарди. Худди шу бугун янги каналга сув очилишини эсладим-у, вужудимни қўрқув босди. Чинқириб онамни чақирдим, аммо у қайрилиб ҳам қарамади.

Болалар билан дув этиб ўша ёққа югурдик. Энг аввал онамга кўзим тушди. У тоғдек уйилиб ётган тупроқ ёнида титраб-қақшаб йиғлаб турар, атрофига тўпланиб олган хотин-халажлар юпатмоқчи бўлишар, канал қирғоғида елиб-югуриб юрган кишилар сувга илгак отишарди.

Аллақандай даҳшатни олдиндан сездим-у, онамнинг қучоғига отилдим. Ойим сеҳрланиб қолган одамдай бирпас афтимга тикилиб турди-да, титроқ лаблари орасидан шивирлаб гапирди:

—Зикрижон... болам... Отанг, отанг йўқ энди! Оқиб кетди... Сувга оқиб кетди.

Тиззамгача тупроққа ботиб канал қирғоғига югуриб чиқдим. Аталадай қуюқ, жўшқин сув қалбимнинг бир чеккасини юлиб кетганини бутун гўдаклик вужудим билан ҳис қилдим.

...Бир маҳал қарасам кимдир қайноқ кафтлари билан пешонамни силаб турибди. Бошимни кўтардим: амаким.

— Йиғлама, жиян,— деди у аллақандай бўғиқ оҳангда.— Акам бола-чақали қарияни асраб қоламан деб оқиб кетди. Агар унинг ўзи сувга тушмаганида яна қанча одамни ютар эди бу бало...

Мен амакимнинг ҳам уст-боши шалаббо бўлиб кетганини энди сездим. Онам, амаким, уччовлашиб ярим кечада уйга қайтдик. Бу 1936 йилнинг кеч куз тунларидан бири эди...

...Ўша пайтда, болалик тасаввуримда қандай из қолса қолгандир, нима ўйлаган бўлсам ўйлагандирман, Аммо ақлимни таниганимдан кейин онамнинг ҳечам айбдор эмаслигини тушундим. Ахир ўшанда эндигина йигирма беш ёшга тўлган эди. У турмушга чиқиб кетди. Мен амакимнинг қўлида қолдим.

Агар уруш бўлмаганида, агар амаким урушнинг қурбони бўлиб кетмаганида, кенг ҳовлида етмиш яшар бувим билан икковимиз ёлғиз қолмаганимизда эҳтимол меҳнат йўлимни шунчалик эрта бошламаган бўлармидим. Йўқ, қийналганимдан ишга кирдим десам ёлғончи бўламан, мени бошқа нарса кўпроқ қийнарди. Амакимнинг мендан уч яшар кичик ўғли Нусратиллани ҳар кўрганимда унга нима биландир, қандай қилибдир ёрдам бергим келарди. Шунақа пайтларда ўзим ҳам билмаган ҳолда канал бўйига чиқиб кетар, ҳайқириб оқаётган Чирчиқ ирмоғига тикилиб ўтириб, отамни эслардим...

Бир куни канал бўйидан сигирга бир боғ ўт ўриб чиқаётган эдим. Осма кўприкнинг ёнида қўшнимизнинг мендан тикроқ ўғли Қутбиддинга дуч келиб қолдим. У узоқдан илжайиб келиб, мен билан жуда қуюқ омонлашди. Бир қарашдаёқ унинг анча ўзгариб қолгани кўриниб турарди: бошида зангори кепка, эгнида кулранг кўйлак-шим, белига ялтироқ тўқали йўғон камар тақиб олибди.

— Ҳа, намунча, — дедим қовоғимни солиб.

— Ишга кирдим!— Қутбиддин соддалик билан кўнглидагини айтиб қўя қолди.— Хоҳласанг сени ҳам олиб кириб қўяман...

Уч кундан кейин Қутбиддин мени аммиак ўғитлари цехига бошлаб кирди. Чирчиқ бўйидаги дўнглик устига чиқиб олиб, билакдек ингичка қувурлардан осмонга қизғиш тутун пуркаб ётган комбинатнинг ичини ўзимча тасаввур қилардим-у, лекин унинг шунчалик катта эканини ўйламаган эканман. Ҳаммаёқни тўрдек қоплаб ётган эгри-бугри темир қувурлар тагидан ўтиб каттакон цехнинг учинчи қаватига чиқдик. Усти цементланган барабанларнинг тўхтовсиз айланиши, аппаратларнинг гувиллаб ишлашидан бошим айланиб кетди. Қутбиддин бўлса бир чеккада бемалол илжайиб турарди. Яна қанча турганимни билмайман. Бир маҳал Қутбиддин аппаратларнинг гувиллаган овозини босиб кетгудай қулоғим тагида шанғиллади.

— Ана, Максим Григорьевич келаяпти!

Ўзимни ўнглаб олгунимча кўк кўз, малласоч, дўнг пешонароқ киши ёнимизга келиб қолди. Қутбиддин мени имлаб кўрсатди.

— Мана ўша бола — Зикри Кушатов.

Нотаниш киши менга бошдан-оёқ қараб қўйди-ю, индамади. Биргалашиб цех бурчагидаги хонага кирдик.

— Ишга кирмоқчимисан? — Максим Григорьевич лабига сигарет қистириб, чўнтагидан гугурт оларкан, зимдан қараб қўйди.

— Ҳа.

...Эртасидан мастер Максим Григорьевич менга иш ўргата бошлади. У менга ҳали ҳеч нимани тушунмайдиган ўсмир деб эмас, дўст деб қарар, бутун иш жараёнларини ипидан-игнасигача тушунтирарди. Бир ой ичида суюқ аммиакнинг гоҳ иссиқ, гоҳ совуқ ҳаво оқимида қувурлардан сал кам бир чақирим йўл босиб ўтиши-ю, махсус барабанларда газ ҳам сув билан қўшилиб ўғитга айланиши-ю, ҳаммасини билиб олдим.

Уруш тамом бўлгунча слесарь бўлиб олдим. Чиллаки чиллакини кўриб чумак уради деган гап рост экан. 1949 йили амакимнинг ўғли Нусратилла ҳам ўзимизнинг комбинатга, ўзимизнинг цехга газировкачи бўлиб келди.

...Мана, ўшандан бери қанча йиллар ўтиб кетди. Биринчи марта комбинатга келган куним Максим Григорьевичдан эшитган гапларим ҳали-ҳали эсимдан чиқмайди. Рост, бизлар биронта қаҳрамонлик кўрсатганимиз йўқ. Фақат нима учун, ким учун ишлаётганимни яхши биламан. Билган сайин ўзимдан-ўзим суюниб кетаман. Тўғрида, ўз қўлимиздан чиқаётган қоп-қоп аммиак селитраси деҳқоннинг оғирини енгил қилса, баракали ҳосил билан уни қувонтирса, шунисига хурсандман. Кейинги пайтда биз — химикларнинг меҳнати қанчалик зийнатли эканлигини ҳамма ҳам тушуниб олди. Комбинатимизда ишга тушган янги карбамид цехи ҳам, қурилиб битай деб қолган донадор аммиак корпуси ҳам биз учун байрам шодлигини олиб келди. Шунақа пайтларда қувончим ичимга сиғмай, ўша Чирчиқ каналининг соҳилларига чиқиб кетаман. Ўз қувончларимни дарёга — отамга шивирлаб ҳикоя қилиб бераман.

Куни кеча уйимизда катта ўтириш бўлди. Устозим Максим Григорьевич Пашкун партия сафига ўтганим билан биринчи бўлиб қутлади. Кенжа ўғлим Зиёвуддинни Максим Григорьевичнинг қучоғида кўриб беихтиёр отамни эсладим. Яна дарё бўйига чиқиб кетдим.

* * *

Суҳбатдошим — чакка сочларига сал оқ оралаган, кўзлари кишига чуқур маъно билан боқувчи йигит жимиб қолди. Ким билсин, балки ҳам қувонч, ҳам ташвиш, ҳам интилиш ҳислари билан тўлиб-тошган ўтмиш хотиралари адаштиргандир уни. Рост, Зикри ҳам, укаси Нусратилла ҳам у қадар катта қаҳрамонлик кўрсатган кишилардан эмас. Комбинатда Турсунбой Узоқов, Рўзибой Тиллаев, Дўсибек Чимирбоевдек ҳамкасблари бор уларнинг. Булар ўзининг оддий меҳнати билан катта-кичик ўртасида обрў қозонган одамлар эмасми, ахир!

Зикри дарё ҳақида кўп гапирди. Балки кўп хотиралари шу дарё билан боғлиқ бўлгани учундир. Лекин унинг ўзида ҳам жўшқин Чирчиқни эслатувчи нимадир бор. Дарё муттасил олдинга интилади. Аниқ мақсад билан — ҳаёт суви элтиш иштиёқида олға шошилади... Ҳа, Зикрининг нимасидир дарёга ўхшайди.

Ў. ҲОШИМОВ,
Чирчиқ электрохимия комбинати.

Қуюв цехини заводнинг юраги дейишади. Қуювчилар эса олов билан юзма-юз туриб меҳнат қиладиган матонатли, фидокор кишилардир. Малик Раҳимов — ана шундай фахрли касб эгаси. У Тошкент ремонт-экскаватор заводининг қуюв цехида ишлайди. Етти йиллик илғори бўлган бу йигит ҳозир юбилей вахтасида туриб меҳнат қилмоқда. Суратда: илғор қуювчи М. Раҳимов.

М. Нуриддинов фотоси.

Машъал корхона — «Ташавтомаш» заводи машинасозлари ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштириш эвазига маҳсулот тайёрлашни йилдан-йилга кўпайтириб бормоқдалар. Сўнгги йиллар ичида корхонада меҳнат унумдорлигини кескин оширишга қаратилган бир қанча тадбирлар кўрилди: ярим автомат линиялар ишга туширилди. Суратда: механика цехида ўрнатилган янги линия.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

ИШЧИЛАР БИЛАН ЁНМА-ЁН

— Токарь, фрезер, пармаловчи ва бошқа станокларнинг тузилиши, ишлаши ҳақида кўп нарса билиб олдик, — деди Муяссар дугонаси Зарифага.

— Рост айтасан, — деди Зарифа, — заводда орттирган тажрибамиз имтиҳонларга тайёрланишни осонлаштирди.

Муяссар Хусанова ва Зарифа Яминова Тошкент политехника институтининг 2 курсида ўқиш билан бирга Ўзбекистон трактор-йиғув заводида ишлаб, мураккаб станокларни бошқаришади. Муяссар ва Зарифанинг курсдошлари Нигора Абдуғаниева, Насиба Исмоилова, Рихси Муҳамедова ва бошқалар малакали токарь, фрезеровкачи, шлифовкачилардир. Завод ишчи ва мастерлари ўз тажрибаларини студент ва мактаб ўқувчиларига жон-диллари билан ўргатишади.

Мактаб ўқувчилари учун махсус цех ажратилган. Бу цехда 22, 65 ва 119-мактабларнинг 84 ўқувчиси шу йили токарь, слесарь ҳунари бўйича 1 ва 2 разрядли бўлиб олишди. Бунда, албатта заводнинг малакали инженерларидан Ислом Аҳмаджонов, Омонилла Валихоновларнинг хизмати катта. Бу жонкуяр инженерлар Асад Хонбоев, Хабин Абдуллахонов, Суннатилла Раҳимов каби малакали токарларни тайёрлашди.

Ишчилар билан ёнма-ён туриб ишлаётган студент ва ўқувчилар қишлоқ хўжалиги учун трактор, пахта териш, кўрак териш машиналари тайёрлашга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

С. ТУЛАЕВ,
И. ИСМОИЛОВ.

КОНВЕЙЕРДА—«ЗАНГОРИ КЕМА»ЛАР

«Ташсельмаш» заводининг йиғув цехига кирган киши конвейер бўйлаб аста-аста ҳаракатланаётган «зангори кема»ларни кўради. Рост, аввалига улар қуруқ ғилдиракларнинг ўзидан иборат бўлади, кейинчалик шпинделлари, бункери ўрнатилади. Хуллас, цех бошида конвейерга тушган ғилдираклар бошқа эшикдан тайёр терим машинасига айланиб чиқади. Завод коллективи ярим йиллик планни 102,5 процент адо этди. Йил бошидан бери 3 мингта ХТ-1,2 терим машинаси пахтакорларга жўнатилди.

Завод машинасозлари июль ойи планини ҳам муваффақиятли бажариш арафасида турибдилар. Ҳар куни конвейердан 30 га яқин машина чиқмоқда. Завод меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейини муносиб нишонлаш учун кураша бориб, пландагидан кўпроқ терим машиналари яратишга қарор қилишган.

Н. ҚОДИРОВ.

КИЧКИНТОЙЛАРИМИЗ УЧУН

Мўъжизакор химия турмушимизга, ҳаётимизга, ишлаб чиқаришнинг барча тармоқларига кун сайин кўпроқ, чуқурроқ кириб бормоқда. Ҳатто областимизнинг энг кичик гражданлари — жажжи ўғил-қизларимиз ҳам химиянинг мўъжизаларидан баҳраманд бўлишяпти.

Областимизнинг «Эркин» қишлоғидаги резина-техника буюмлари заводи кенгайтирилиб, бу ерда кичкинтойлар учун чиройли-чиройли ўйинчоқлар ишлаб чиқарадиган янги цех қуриляпти. Тошкентдаги 3-қурилиш трестининг 5-бошқармаси меҳнаткашлари янги цехни Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 40 йиллик тўйигача фойдаланишга топшириш учун курашяптилар. «Главсредазиндустрия»га қарашли 2-темир-бетон заводи коллективи йиғма темир-бетон буюмларни ўз вақтида етказиб бериб турибди.

Ўйинчоқ цехи фойдаланишга топширилганидан кейин йилига бир миллион дона коптоқ, 10 миллион дона ҳаво шари ишлаб чиқариладиган бўлади. Шундай қилиб республика тўйида кичкинтойлар ҳам совға оладилар.

Ш. МАҲМУДОВ.

ЁШ КОЛЛЕКТИВНИНГ КАТТА ИШЛАРИ

Товоқсой посёлкасидаги ипак қурти уруғи тайёрлайдиган заводнинг ишлай бошлаганига атиги икки йил бўлди. Завод ёш бўлишига қарамай шу қисқа муддат ичида тез юксалди. Корхона коллективи ўтган йили пландаги 5 минг қути ўрнига 7.200 қути ипак қурти уруғи тайёрлаб, областимизнинг колхоз ва совхозларига жўнатди. Бу йил ҳам завод меҳнаткашлари катта ютуқларга эришдилар.

Завод меҳнаткашлари йил бошида 10 минг қути уруғ тайёрлаш мажбуриятини олган эдилар. Илғорлар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, қўшимча равишда яна 5 минг қути уруғ тайёрлашга ваъда бердилар.

Заводда уруғнинг чидамли ва яхши навли бўлишига алоҳида эътибор берилмоқда. Шу мақсадда Б-япон нави билан Б-хитой навли пилла капалакларини чатиштириб дурагай уруғ тайёрланмоқда. Янги уруғ анча серҳосил ва чидамли бўлиши аниқланди. Завод коллективи янги навли уруғ билан республикамизнинг кўпгина областларини таъминлашга қарор қилди. Ҳозир лаборантлардан Расулева, Имомалиева, Копилевалар, агротехниклардан Жуманов, Ҳожиметов, Куликова ўртоқлар ҳормай-толмай меҳнат қилишяпти. Заводнинг келажаги порлоқ Яна икки-уч йил ичида корхонада 25 минг қути уруғ тайёрланадиган бўлади.

Э. ТУРКМЕНОВ.

ХИМИЯ ВА ҚУРИЛИШ

МУТАХАССИСЛАР МИНБАРИ

Катта химиянинг имкониятлари бехисоб. Унинг мўъжизалари халқ хўжалигининг барча тармоқларида тобора ёрқинроқ намоён бўлмоқда. Химия инъомларидан қурилишда ҳам фойдаланиш катта истиқболлар очиб беради. Қурилиш муддатларини қисқартиш ва таннархини камайтириш маълум даражада ана шу соҳада химия маҳсулотларидан қай даражада фойдаланишга боғлиқ.

Оҳангаронда бунёд этилаётган бинокорлик материаллари ва пластмасса буюмлари комбинати партиямиз Марказий Комитети декабрь Пленуми кўрсатмаларининг ҳаётдаги илк самараларидан биридир. Бу комбинат бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш учун полимер ва синтетик смолаларни қайта ишлайдиган комплекс корхона бўлиши керак. Ана шу корхона Ўрта Осиё иқтисодий районида ҳар йили 3 миллион квадрат метр уй-жой ҳамда маданий-маиший бинолар қурилишига арзон ва сифатли материаллар етказиб берадиган бўлади.

Комбинат келаси йили ишга туширилади. Ҳозирча бу объект қурилишида ишлар қизғин. «Ўзбекшахтострой» ва «Алмаликсвинецстрой» трестларининг қурувчилари уни тезроқ тиклаш тадбирларини кўришаяпти. Меҳнатсевар бинокорлар 1964 йил учун белгиланган қурилиш-монтаж ишлари планини муддатидан анча олдин адо этиш мажбуриятини олишган.

Қурувчилар аҳдларига вафо қилишмоқда. Шу йилнинг ўтган ойларида қурилиш-монтаж ишлари плани анча ортиғи билан бажарилди. Комбинат қурилишида бинокорлик машиналаридан унумли фойдаланилмоқда, иш икки сменада ташкил этилган.

Хўш, бу комбинат қурилишга қандай афзалликлар келтиради?

Аввало шуни айтиш керакки, комбинат ишлаб чиқарадиган буюмлар ҳозирча қурилишда кам қўлланилмоқда. У полихлорвинилдан линолеум, полистиролдан иссиқни изоляция қилувчи материаллар, полиэтилен трубалар, пардозлаш плиталари ва бошқалар ишлаб чиқаради. Шундай қилиб, қурилиш индустриясида цемент, металл ва ёғоч ўз ўрнини химия буюмларига бўшатиб бера бошлайди. Пластмасса ва полимерлар темир-бетон билан бир қаторда қурилишда техникани янада тараққий эттириш учун катта замин бўлади.

Пластмассалар бошқа материалларга нисбатан анча афзалликларга эга. Улар кислоталарга чидамли, ишлаб чиқариш учун қулай, мустаҳкамдирлар. Пластмассалардан плёнка, труба, плита, порошок сифатида фойдаланиш имкониятлари чексиз.

50 миллиметр диаметрли бир километр узунликдаги водопровод трубаларининг вазни чўяндан ишланса 11,95 тонна, пўлатдан ишланса 4,88 тонна келади. Полиэтилендан ишлаб чиқарилса, 1,22 тонна вазнга эга бўлади. Яна шуни қўшимча қилиш мумкинки, полиэтилен трубаларни монтаж қилиш учун чўян ва пўлат трубаларга нисбатан анча кам маблағ сарфланади.

Ҳозирги вақтда қурилишда 2 мингдан ортиқ хил органик бирикмали полимер қўлланмоқда. Улардан кўрилаётган фойда ҳам ғоят каттадир. Санитария-техника жиҳозлари ва трубалар ишлаб чиқаришда ҳар тонна пластмасса 13—17 тонна металлнинг ўрнини боса олади. Минг квадрат метр уй-жой майдони учун ишлатилган пўлат ва чўян трубалар 325 сўмга тушади. Бордию улар ўрнига пластмасса трубалари ишлатилса, бу кўрсаткич 148 сўмга қадар камайиши мумкин.

Бир миллион кубометр ёғоч ўрнига полимерларни қўллаш фақатгина транспорт сарф-харажатларидан ҳар йили 15—17 миллион сўмлик маблағни тежаш имконини беради. 3 миллион тонна пластмассани қўллаш туфайли 10—12 миллион тонна пўлат ва 3 миллион тонна рангли металл тежаб қолиш мумкин. Демак, катта химиянинг қурилишга ёрдами битмас-туганмас. Ҳозирги вақтда химия маҳсулотларининг учдан бир қисмини фақат қурилишларга сарфлаш мўлжалланаяпти.

Катта химия Ўзбекистон қурувчиларига нималар беради деган савол туғилиши мумкин.

Химия имкониятларидан Ўзбекистон қурилишларида кенг фойдаланиш туфайли кўплаб маблағлар тежаб қолинади. Сўнгги пайтларда қурилишларда турли-туман химия буюмлари ишлатила бошланди. Шулардан бири — ёғоч-тола плиталардир. Бундай материал ўрмон ва ёғочни қайта ишлаш саноатининг чиқиндиларидан олинади. Қиринди ва қипиқлар синтетик смола ва елим билан аралаштирилиб, сўнг пресссланади. Кўриниб турибдики, бу материалнинг ишлаб чиқариш технологияси ҳам унча мураккаб эмас. Шу сабабли у жуда арзонга тушади.

Синтетик смола ва елимдан олинган мустаҳкам қурилиш фанери ҳам ана шундай материаллардан бири. Бундай фанер сув юқтирмайди, намга ва иссиққа чидамлидир.

Ойна пластика ҳам қурилишда катта истиқболларга эга бўлган материаллардан. У металл, ёғоч, ғишт ва бетон сингари хусусиятларга эга. Ойна толаси ва ойна пластикадан шифер, балкон ва зиналар учун тўсиқлар тайёрлаш мумкин. Бу ажойиб материал иссиқ иқлимли Ўзбекистон шароитида кенг қўлланилса керак.

Пардозловчилар тирсолит деб аталган материални ҳам ишлата бошлайдилар. Ана шундай плита оммавий суратда ишлаб чиқарила бошланса, ҳар бир квадрат метрининг таннархи 39 тийиндан ошмайди.

Келажакда шлакоситалл ҳам қурилишда кенг қўлланилса керак. Бу микрокристал материал домна шлаки ва ойнадан олинади ҳамда юқори ҳароратда қайта ишланиб, кристалланади. Ҳозирча домна шлаклари чиқинди сифатида отвалларга ташланмоқда. Бошқача қилиб айтганда отвалларга қурилишда катта фойда келтирадиган кўплаб материаллар беҳуда ташлаб юборилмоқда. Шлакоситаллни ишлаб чиқариш кенг йўлга қўйилса, бундай исрофгарчилик барҳам топади.

Пластмассадан бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи пионер корхона — Оҳангарон комбинатининг муддатидан илгари фойдаланишга топширилиши республикамиз қурувчиларига муносиб совға бўлади.

В. ХАЙРОВ,
«Узглавстрой» бош механигининг ўринбосари.

ЮБИЛЕЙГА ТЎЁНА

Пойтахтдаги экскаватор ремонти заводининг қуюв цехида бўлсангиз жўшқин меҳнат қучоғида ғайрат билан ишлаётган азаматларни кўриб ғоят қувонасиз. Модель ишлаб чиқариш участкасида ҳам тинимсиз меҳнат нафаси сезилиб туради.

— Ишчиларимиз қўлидан чиққан тайёр модель-қолиплар цехнинг қуюв участкасига узатилади, —дейди участканинг старший технологи С. Копп, — деталларнинг қай даражада сифатли бўлиши кўп жиҳатдан қолипларга боғлиқ.

Ҳа, қолиплар тайёр бўлгач, қуюв участкасига олиб кирилади. Мана газ билан ишлаётган печга бир ярим тонна металл парчалари солинади. Кўп ўтмай симобдай эриб кетган металл оқими қолипларга қуйилади.

Қуювчи айниқса чаққон бўлиши керак. Акс ҳолда эритилган металл совуб қолса, ораси ғовак бўлиб, қилинган меҳнат зое кетиши мумкин. Буни яхши тушунган Б. Великанов, С. Исҳоқов, Ли Яков сингари моҳир қуювчилар ўз ишларига меҳр қўйиб, маҳсулотнинг аъло сифатли бўлиши учун жонбозлик кўрсатишаяпти.

Қуйилган деталь яна янги участкага — пардозловчилар қўлига ўтади. Кунлик ва ойлик топшириқни ортиғи билан адо этиб келаётган бу коллектив ўз ютуқларини янада мустаҳкамлаш учун фидокорона меҳнат қилаётир.

Бундан 2 йил бурун пардозлаш қўл кучи билан бажариларди. Бу ҳол маҳсулот таннархини ошириб юборарди. Пардозлаш агрегатининг ишга туширилиши меҳнат унумдорлигини бир неча марта юксалтирди. Авваллари ўн беш киши қилиб улгуролмайдиган ишни энди икки ишчи бемалол бажаряпти.

Қуюв цехи ишчилари Андижон, Нукус, Урганчдаги ремонт-механика заводлари, Ўзбекистон сув хўжалиги министрлигига қарашли корхоналар, «Средазгипроводхоз» институти, бошқа корхоналардан тушган кўплаб заказларни бажаришяпти. Цех ишчилари ана шу заказларни ўз вақтида адо этиш, ремонт учун бошқа корхоналардан келтирилган экскаваторларнинг яроқсиз қисми ўрнига янгисини ишлаб бериш учун тинимсиз курашмоқдалар. Улар 7 ойлик давлат планини 117 процент бажариб, ўзларининг традицион байрами — металлурглар кунини муносиб кутиб олдилар.

Цех ишчиларининг галдаги вазифаси Ўзбекистон ССР ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик байрамини муносиб кутиб олишдир. Улар бу қутлуғ айёмни ҳам меҳнат ғалабалари билан нишонлаш учун 10 ойлик планга қўшимча 1000 тонна пўлат, 450 тонна чўян, 36 тонна бронза қуюш, меҳнат унумдорлигини 10 процентга ошириш, маҳсулот таннархини камайтиришдек қатор мажбуриятлар олишган.

Шу кунларда сўзи билан иши бир азамат қуювчилар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун ўзаро социалистик мусобақани авж олдириб, фидокорона меҳнат қилишяпти.

Т. ҲАКИМОВ.

Тошкент уйсозлик комбинатида йиғма панелли уйларнинг янги намуналари ишлаб чиқарилмоқда. Бу панеллар аввалгиларидан ихчам, пишиқ ва анча енгиллиги билан фарқ қилади. Монтаж ишларини тезлаштириш имконини беради. Суратларда: (чапда) уй қисмлари шаҳардаги қурилишларга жўнатилмоқда. Ўнгда: янги хил йиғма панелли уй блоклари.

— М. Нуриддинов фотоси.

Саноат САҲИФАСИ

ЯХШИ ДАМ ОЛИНГ

ХАНДОН ОТИБ КУЛАЙ ДЕСАНГИЗ...

Бугун дам олиш куни сизни А. Пушкин номли маданият ва истироҳат боғига таклиф этамиз. Бу ерда «Муштум» кечаси бўлади. Кулгили интермедиялар, ҳикоя ва фельетонлар тинглаб, қизиқ-қизиқ аскиялардан мириқиб куласиз.

Боғда «Муштум» журналининг шонли 40 йиллкка бағишланган виставкасини томоша қилишингиз мумкин. Очиқ экранда кинофильмлар кўрсатилади, энг кучли полвонларнинг курашлари, дорбозларнинг чиқиши бўлади, 5 ёшли дорбоз Қосимжон Қидировнинг дордаги «қилиқ»ларини кўрмоқчи бўлсангиз боғга келинг.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленуми қарорларини ҳаётга тадбиқэтиш борасида боғ маъмурияти катта тарғибот ишларини олиб боряпти. «Эскилик сарқитларига ўт очайлик» деб номланган бу кеча ҳам пленум қарорларига амалий жавобдир.

Дам олиш кунингизни кўнгилдагидек ўтказмоқчи бўлсангиз, хандон отиб кулайлик десангиз, боғга марҳамат.

Н. ИНОҚОВ,

«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ФЛОТЧИЛАР БАЙРАМИГА КЕЛИНГ

Бугун Ҳарбий-Денгиз флоти куни. Совет кишилари бу шонли кунни катта тантана билан нишонлайдилар Корхона, муассаса ва паркларда катта кечалар бўлади, ишлаб чиқариш илғорлари денгиз шунқорлари билан учрашадилар.

Ана шу шодиёна кунда Тошкент денгизида катта спорт байрами бўлади. Агар сиз, бугун эрта тонгда кўчага чиққан бўлсангиз, Тошкент денгизига отланган ўнлаб йигит ва қизларни кўрасиз.

Ҳали вақт бор. Мана шу сатрларни ўқиб бўлгач, сиз ҳам йўлга отланиб, дам олиш кунингизни денгизда ўтказсангиз айни муддао бўларди. Бу ерда роса соат 12 да катта спорт байрами бошланади. Республикамизнинг етук спортчилари, Ўрта Осиё ва Қозоғистон вакиллари билан биргаликда маҳоратларини намойиш қиладилар. Қуруқликда, сувда ва ҳавода кескин курашлар бўлади. Оммавий сайлларда теварак атрофдан келган бадиий ҳаваскорлар қўлларига соз олиб сизни хушнуд этишади. Қайиққа тушиб зилол сувда учсангиз унинг гаштига не етсин. Тошкент денгизига марҳамат!

ХАЛҚ САЙИЛИ

Ҳар дам олиш куни пойтахтимизнинг маданият ва истироҳат боғларида шаҳар меҳнаткашларининг дам олиб, мириқиб ҳордиқ чиқаришлари учун турли хил ўйинлар, концерт томошалари, атоқли кишилар билан учрашув кечалари ўтказилаётир.

Пойтахтимизнинг «Победа» маданият ва истироҳат боғида бугун сизлар учун яна зўр шодиёна кечаси бўлади. «Серқуёш Ўзбекистон мўжизалар диёри» деган халк сайилига марҳамат қиласиз, азиз ҳамшаҳарлар.

Сайл муносабати билан боғда республикамизнинг 40 йил ичида эришган ютуқларини акс эттирувчи фото кўргазмалар, диаграмма ҳамда турли виставкалар ташкил этилади. Буларда республикамизнинг ҳамма областлари саноат, қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳалар бўйича эришаётган ғалабалари ҳикоя қилинади. Булардан ташқари Ўзбекистон қудратини акс эттирувчи кинофильмлар ҳам кўрсатилади. Турли темаларда лекция ва суҳбатлар ўтказилади.

Максим Горький номли рус драм театри ижодий коллективи ҳам ўз санъатлари билан сизнинг хизматингизда бўлади. Халқ филармонияси катта программада жозибали концерт қўйиб бериб, ҳаммани мамнун этади. Пойтахтимиздаги шаҳар маданият уйининг ҳаваскорлари, шунингдек Октябрь, Киров район маданият уйларининг ҳаваскорлари ҳам хизматингизда бўлишади.

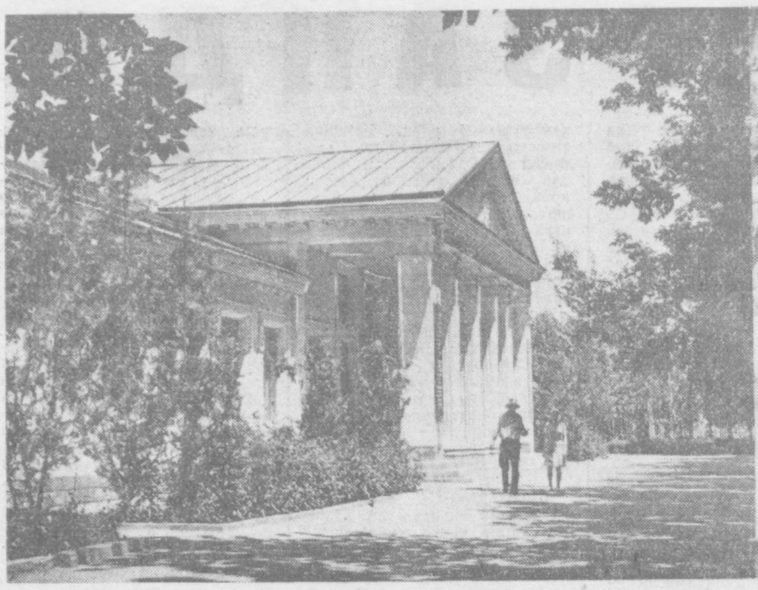

Совхоз посёлкаси обод ва кўркам

Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги 2-«Боғдорчилик» совхози кун сайин гўзаллашиб боряпти.

Янгидан-янги турар-жой бинолари, мактаблар, касалхоналар қад кўтаряпти. Кўчалар ёқасидаги кўмкўк дарахтлар қишлоқ ҳуснига ҳусн қўшиб турибди. Суратда: чапда совхозда янги барпо қилинган клуб. Ўнгда болалар боғчаси. Кичкинтойлар мураббиянинг қизиқ ҳикоясини мароқ билан тинглашяпти.

Г. Пун фотоси,

(ЎзТАГ фотохроникаси).

Каттақўрғон талантлари

Шу кунларда Каттақўрғон шаҳар драм театрининг ижодий коллективи икки катта юбилейни нишонлаш учун зўр кўтаринкилик билан катта тайёргарлик кўрмоқда. Булардан бири яқинлашиб келаётган республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйи бўлса, иккинчиси театримизнинг ташкил топганига ҳам 40 йил тўлиши маросимидир.

Театр ўзининг 40 йиллик босиб ўтган ижодий йўлида ўзбек, рус, қардош ва чет эл драматургларининг эсарларини муваффақиятли равишда саҳнага қўйиш билан бирга классик асарларни ҳам ўз репертуарига киритиб, томошабинларни мамнун этди. Бунга Н. В. Гоголнинг «Ревизор», «Уйланиш», Мольернинг «Икки бойга бир малай» каби ва бошқа асарлари мисол бўла олади.

Шу ўтган давр ичида театрнинг ижодий коллективи қатор талантли санъаткорлар билан бойиди. Театрда шу кунларда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистка Ш. Мелиева, артистлардан З. Рўзиев, А. Сотиболдиев, Х. Омонова, Х. Азимова, А. Суярова, Р. Ризаев сингари етук артистлар зўр маҳорат кўрсатиб халққа маданий хизмат кўрсатишмоқда. Театримиз ижодий коллективи сафи бир группа талантли ёшлар ҳисобига ҳам ўсди. Ёшлар орасида М. Йўлдошева, М. Мирзаев, Ш. Аминов, Х. Истамов, С. Саъдиева, З. Зоиров, М. Комилова каби талантлар ҳозирданоқ ўзларига топширилган ролларни юксак маҳорат билан ижро этиб, томошабинлар ҳурматини қозонмоқдалар.

Театримизнинг ижодий коллективи ўз репертуарини замонавий темаларда ёзилган асарлар — совет кишиларининг ижодий ва яратувчилик ишларини тасвир этувчи спектакллар билан бойитишга алоҳида эътибор бермоқда. Бу соҳада дастлабки қадамлар ташланди.

Театримиз Тошкентга биринчи марта гастролга келди. Пойтахтлик томошабинлар гастроль кунларида драматург Н. Сафаровнинг «Уйғониш», З. Фатхуллиннинг «Обиҳаёт», ҳинд драматурги П. Доссниңг «Бузилган бола», туркман драматурги Р. Мухторовнинг «Ким жиноятчи», тожик драматурги С. Улуғзоданинг «Гавҳар шамчироғ», Чаковский ва Павловскийларнинг «Йўқолган севги», маҳаллий драматург Е. Худойқуловнинг «Дугоналар» спектаклларини ҳамда икки бўлимдан иборат катта программадаги концертни кўришга муяссар бўладилар.

Гастроль спектакллари 25 июль куни Назир Сафаровнинг «Уйғониш» спектакли билан бошланди. Театр ижодий коллективи гастроль кунларида фақатгина ўз ижодий маҳоратларини намойиш этиб қолмай, балки пойтахтнинг санъат усталари, ишчилар, хизматчилар билан ижодий учрашувлар ўтказадилар. Ўзларининг келгуси режаларини рўёбга чиқариш йўлларини белгилаб оладилар. Шу билан бирга пойтахт атрофидаги колхоз ва совхозларда дала меҳнаткашларига маданий хизмат кўрсатадилар.

Театр ижодий коллективининг келгуси режалари ҳақида шуни айтиб ўтиш керакки, республикамизнинг шонли юбилейига атаб шу кунларда ёш драматург Ў. Умарбековнинг «Бўронли йиллар» ва Ф. Насриддиновнинг «Баҳор гуллари» асарлари устида ижодий иш олиб борилмоқда.

Биз кўрсатадиган томошаларимиз пойтахтлик санъатсеварларга манзур бўлса, ўз мақсадимизга эришган бўлар эдик.

Рихси ОРИФЖОНОВ,
Каттақўрғон шаҳар ўзбек драма театрининг бош режиссёри.

ТУН

Сайрга чиқди қамар-ой
Сонсиз канизи билан.
Пастда оқар тошқин сой,
Мен-чи, азизим билан
Кумуш ой шула сочар,
Тўлқинларнинг кўксига.
Сув эса инжу сочар
Севгилимнинг юзига.
Қирқ қизлар-юлдузлари
Олиб қочган хаёлим.
Ёки оҳу кўзларми
Боқиб турган хаёли.
Бутун борлик уйқуда
Нечун бунчалик чирой?
Йўқ, саволим беҳуда
Уйғоқ севги, уйғоқ сой.

Эътибор ОХУНОВА.

ЭСКИЛИК САРҚИТЛАРИГА ЎТ ОЧАЙЛИК

„БЕШИК ТЎЙИ" ДАҲМАЗАСИ

«ТОҒАРА ТАШВИШИ» ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

Мен кечагина «Тошкент ҳақиқати» газетасида босилиб чиққан «Яна «тоғара ташвиши» ҳақида» сарлавҳали мақолани зўр қизиқиш билан, чуқур қаноат ҳосил қилиб ўқиб чиқдим. Мақолада кўркам ҳаётимизни хира қилиб турган эскилик сарқитлари ва бўлмағур расм-русмларга қарши курашни авж олдириш юзасидан фойдали таклифлар баён қилинган. Ҳақиқатан ҳам эски урф-одатларга қарши курашайлик деган шиорлар ташлашдан кўра конкрет кураш йўлига ўтиш пайти келди.

Мен ҳам редакцияга йўллаган ушбу хатимда ҳаётимизда ҳанузгача давом этиб келаётган, „ширин турмушимизга раҳна солаётган эскилик сарқитларидан бири бўлмиш «бешик тўйи» ҳақида фикр юритмоқчиман. Жуда ҳайронман, кўпгина кишилар оғизда «ортиқча расм-русмларни қилмаслик керак» дейишади-ю, амалда эса шуни қилмасангиз устингиздан кулишади.

Ушбу хатни икки йил муқаддам ёзмоқчи эдим, лекин ўшанда ўзимиз ҳам бешик тўйи қилишимиз керак эди. Ёзган жойимда опам кўриб қолиб «бизни шарманда қилма» деб йиртиб ташлаган. Андишага бордим: ҳарна бўлса ҳам туғишган опамда. Кейин ўйлаб қарасам, андишам ўринсиз бўлган экан. Газетада юқоридаги мақола босилиб чиққанидан сўнг буни айниқса чуқур тушундим.

Оилада уч киши ишлар эдик. Ҳаммамизнинг маошимиздан орттириб (албатта ейиш-ичишдан, кийинишдан тежаб-тергаб) 685 сўм харажат қилиб, «орзу-ҳавасли» бешик тўйи қилдик.

«Нега ўзларинг шунча харажат қилдиларинг?» — деб сўрарсиз, ҳурматли газетхон. Биринчидан, албатта бешик қилиш керак деган ярамас одат оиламиз аъзолари ва қариндош уруғларимиз миясида маҳкам ўрнашиб қолган. Гўё бусиз илож йўқ. Иккинчидан, опамнинг кўнгли яримта, сабаби уни ўз севганига турмушга беришмаган. Чунки бизлар «хўжа», йигит эса «бек» эди.

Поччам кунига ичиб келар ва опамга азоб берар эди. Мажбур бўлдик, бешик қилишга киришдик. Лекин осонликча бўлгани йўқ. Жияним бир ярим ёшга тўлганда бешик тўйи қилдик. Бунгача поччам ота-онасининг тазйиқи билан опамни тўрт марта калтаклабди. Ҳоли-бақудрат қилайлик десак, қудалар «қилганга яраша тузукроқ бўлсин, бўлмаса қилмай қўяқолинглар» деб зарда қилишди. Айб қилмайсизлар, бешик тўйига кетган нарсаларни кўрсатиб ўтмоқчиман:

1. Поччамга пальто (тўйда қилмаган эдик).

2. 281 сўмлик костюм-шим, кўйлак, дўппи.

3. Опамга крепдешин кўйлак, 15 сўмга нейлон рўмол.

4. Опамнинг қайнотасига бекасам чопон.

5. Поччамнинг уйланмаган укасига кўйлак, шим, дўппи.

6. 87 сўмга қўй (той ясатинглар дейишган эди, кучимиз етмади).

Бешик ёпғичларнинг ҳаммаси духоба ва оқ жужундан.

1 та бешик, 1 та беланчак, 1 та кроватча, 36 сўмлик 1 та аравача, 1 та уч ғилдиракли велосипед — ҳаммаси ясатилган.

Бизга ҳам қилганимизга яраша қайтаришди. Қудаларимиз бойвачча одамлар, улар бозорда савдогарлик қилишади.

Бу хатни ўз ҳаётидан нолиб ёзибди деманг. Йўқ, асло! Ана шу эскилик сарқитлари, эскича тушунчалар биргина бизнинг оилага қанча зарба берганини ёзмай иложим йўқ. Юқорида айтганимдек опам севган кишиси билан турмуш қуролмади. Унинг севгилиси бўлган йигит пок муҳаббат эвазига «тенги эмас» деб камситилди, у ноумид бўлди. Опам бояқиш эса қанча азоб чекди.

Хўш бу шафқатсизлик, бешик тўйи қилмаяпсан деб азоб беришлар опамнинг саломатлигига, асабларига таъсир қилмади дейсизми...

Яна шу кунларда бир хунук воқеанинг гувоҳи бўлиб турибман. Қўшнимиз келин-куёв бирбирини севиб янгича тўй қилишди. Лекин оилада аҳвол эскича. Қизнинг кекса отаси ва онаси бор. У эса ота-онасининг яккаю-ягона нури-дийдаси. Чол ўзига яраша иш билан машғул-мактабда қоровул.

Лекин куёв томон «бой». Келин томон бўлса маош билан рўзғор тебратаётган оддий меҳнаткаш хонадон. Бу оилаларда ҳам ҳозир бешик можароси. Келиннинг ота-онаси ортиқча сарф-харажат қилиб, бешик ясатишга қурби етмайди. Ҳозир чақалоқ эндигина 3 ойлик бўлган.

Келин бечора қайнона-қайнотасининг таънасидан азоб чекяпти. Қуёв тўра бўлса севиб уйланган хотинини «бешик қилишсин» деб ҳозиргача икки марта калтаклади. Келиннинг опасини «бизнинг уйга қадам босма», деб ҳайдаб юборди. Тўйдан олдин ипакдай эшилиб, таъзим-таъвозе қиладиган йигитнинг аҳволи мана шу. Бечора она! Не умидлар билан узатган қизини азобдан қутқазолмай, шу кунларда хаста бўлиб ётибди.

Ахир бундай воқеаларга бефарқ қараб бўладими. Шунинг учун ҳам мен кўпчиликка мурожаат қилиб, эскилик сарқитларига ўт очайлик, демоқчиман. Коммунизм қуриш иштиёқида фидокорона меҳнат қилаётган юксак онгли кишилар орасида сарқитларни ташиб юрувчиларга ўрин бермаслик керак.

Оиламизда бўлиб ўтган ана шу воқеани ёзар эканман, ўзимча мулоҳаза қилиб кўрдим. Ахир бир ўйлаб кўринг, ҳар бир оиланинг ўз оила бюджети, ҳалол меҳнатига яраша моддий даромади бор. Ҳеч кераксиз ортиқча даҳмазалар учун оила иқтисодига путур етказиб, қарз-ҳавола қилиб бўлса ҳам «бешик тўйи» қилиш ёки «обрў» орттириш учун катта тўй қилиш шартми? Наҳотки, дунёда энг азиз нарса — инсоннинг қадр-қиммати, иззат-ҳурмати ва эътибори исрофгарчиликдан иборат дастурхон безаш, тоғора-тоғора нон-кулча, «тўққиз-тўққиз», қўша-қўша сарупо, қалин пули ва бошқа бемаъни олди-бердилар билан ўлчанса!

Тўғри, ҳар қандай ота-она ўғил уйлантириш, қиз чиқариш, набира кўриш, шу туфайли тўй қилишни орзу этади. Бу ниятни эски урф-одатларсиз, замонамизга мос янгича, хушчақчақлик билан, икки томонга ҳам оғир келмайдиган қилиб амалга ошириш мумкин эмасми. Албатта мумкин. Бунинг учун маҳалла активлари, партия, совет касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ходимлари тўй-йиғинлар ўтказишга бош-қош бўлишлари, ҳаётимизда турмушимиздек гўзал янгича тўйлар ва маросимларнинг чуқур илдиз отишига астойдил кўмаклашишлари зарур.

Ҳурматли газетхонлар, мен сизларга мурожаат қиламан, келинг, ҳаммамиз биргалашиб эскилик саркитларини турмушимиздан қувиб чиқарайлик, ўтмиш иллатларига қарши ўт очайлик-

Нигораҳон ОЛИМХЎЖАЕВА,
Тошкент шаҳри, ишчи.

БОЛАЛАР ОЛТИН ТОПИШДИ

Бир группа мактаб ўқувчилари Батарейная тепалигида ўйнаб юрганларида тоза тупроқ орасидан бир талай ялтироқ тангалар топиб олишди. Болалар уларни йиғиб, яқин жойдаги Фрунзе райони милиция бўлимига топширишди. Топилма жуда ҳам қимматбаҳо бўлиб чиқди. Топилган 445 та олтин танга асосан, 1870—1883 йилларда Испанияда чиқарилган бўлиб ҳар бири 25 песетли ва император Альфонс XII сурати туширилган тангалардан, шунингдек 1899 йилда чиқарилган ва Николай II тасвирланган бир неча 10 сўмлик рус олтин пулларидан иборат эди. Тангаларнинг умумий оғирлиги 3 килограммдан ошиқ.

Тангалар топилган жой синчиклаб текширилганда ҳеч қандай натижага эришилмади. Тупроқ олтин тангалар топилмасдан бир-икки кун аввал ағдарма машинада келтирилган эди. Ҳозирча бу машинанинг ҳайдовчиси кимлиги ҳамда тупроқ Батарейнаяга қаердан келтирилганлиги аниқланганин йўқ. Эҳтимол тангалар бирорта хазинанинг маълум бир бўлагидир. У Владивостокдаги қурилиш майдончаларининг қай биридан экскаватор ковшига илашиб қолган бўлса керак.

ЮБИЛЕЙ ҚУРИЛИШЛАРИДА

ЙЎЛЛАР ВА ҚЎЛЛАР

Навоий кўчаси тобора обод бўлмоқда. Кейинги йилларда унинг қиёфаси тубдан ўзгариб кетди. Пастак, кўримсиз уйлар ўрнида замонавий лойиҳалар асосида қатор кўп қаватли, ҳашаматли уй-жойлар, магазинлар, олий ўқув юртларининг корпуслари, болалар боғча ва яслилари қурилди. У республикамиз пойтахтининг энг обод ва кўркам кўчаларидан бирига айланмоқда.

Ҳозирги бу улкан кўчани реконструкция қилиш ишлари кенг кўламда олиб борилаётир. Унинг эртанги жамоли янада кўримли бўлади.

«Ташгипрогор» ва «Узгипроавтодор» лойиҳалаш институтларининг коллективлари тайёрлаган лойиҳага асосан цемент-бетон ётқизиш ишлари қизиб кетди. Тротуарлар эса кенгайтирилиб, эни 4,5 метргача бўлади ва асфальт ётқизилади. Кўчанинг икки томонида яшил иҳота йўлкалари барпо қилинади. Улар сунъий ёнғир ёғдирувчи қувурлар орқали суғорилади. Бу билан кўчанинг ҳавоси ҳам ҳар доим тоза ҳолда сақланади.

Кўчанинг эстрада театридан то Комсомол майдонигача бўлган оралиқдаги ҳозирги эски уйлар ўрнида йирик савдо маркази барпо этилади. Яқин икки-уч йил ичида ана шу жойда 15 га яқин турли хил савдо точкалари очилади. Эстрада театри ёнида икки қаватли катта ресторан қурилади. Бу ерда бир йўла 200 киши овқатланиши мумкин. Марказий Телеграф биноси қаршисида эса катта гастроном ва кафе, мороженое павильонлари қурилади. Шу ерда ихтисослашган совғалар магазини ҳам очилади.

Ўзбекистон Давлат нашриёти қаршисида ёзнинг иссиқ кунларида музден ичимликлар сотиладиган катта павильон қад кўтаради.

Магазиннинг орқа томонида эса катта кўл барпо этилади. Кўлнинг атрофи кўкаламзорлаштирилиб, маданият ва истироҳат боғи вужудга келтирилади. Бу боғнинг бир томони ҳозирги Олмазор ва Ўзбекистон кўчасигача бориб тақалади.

Ана шундай катта ҳажмдаги қурилишлар лойиҳасини Ўзбекистон ССР Савдо министрлигига қарашли умумий овқатланиш ва корхоналарни лойиҳалаш институтининг архитекторларидан И. Пак, В. Нимешев, Р. Жанисбоев ўртоқлар тузганлар.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Суратда: Архитектор И. Пак янги лойиҳани кўздан кечирмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

НОТЎҒРИ МЎЛЖАЛ

Беғубор осмонда заррача булут кўринмайди. Қуёшнинг заррин нурлари қуюқ дарахтзорлар билан қопланган ўрмон ичига ҳам тушиб турипти. Ўрмондаги қушлар ва ҳайвонлар ўз инларини тарк этиб қуёш нурида «тоблангани» чиқишган. Гомель область, Рогачевский районидаги «Поболова» совхозининг ишчиси Пелагея Овсянникованинг уйи ана шу ўрмоннинг чеккасида жойлашган. Чумчуқлар тўда-тўда бўлиб дон излаб юрипти. Чуғурчуқлар эса тинимсиз чуғурлайди. Бир тўда товуқлар ўртасидаги бабақ хўроз ҳар дам, ҳар дам қичқириб қўяди.

Кутилмаганда калхат қушлар тинчлигини бузди. Улар ҳар томонга тарқаб қолишди. Калхат ўлжани танлаб, уни мўлжалга олди. Ёрдамсиз қолган чумчуқ дераза ёнидаги кичкина тахтача тагига беркинди. Йиртқич қушга ташланди. Бироқ мўлжал тўғри чиқмади. Катта тезликда ҳаракат қилган калхат деразага урилиб уйга кириб кетди. «Пелагея Николаевна бошқа хонада эди. Шовқинни эшитган аёл қўшни хонага чиқиб ҳайратда қолди. Печка ёнида, полда баҳайбат калхат қанотини ташлаб турарди. Уй эгаси чақирилмаган меҳмонни ушлаб қолиш учун синган дераза дарпардасини ёпмоқчи бўлди. Бироқ кутилмаган ҳодиса юз берди. Калхат иккинчи деразага ташланди ва ойнани синдириб ҳовлига учиб тушди. Кучсизланган калхат олма шохида бироз дам олиб, ўрмонга равона бўлди.

Авваллари тез-тез келиб турадиган калхат шу-шу бу ерга келмай қўйди.

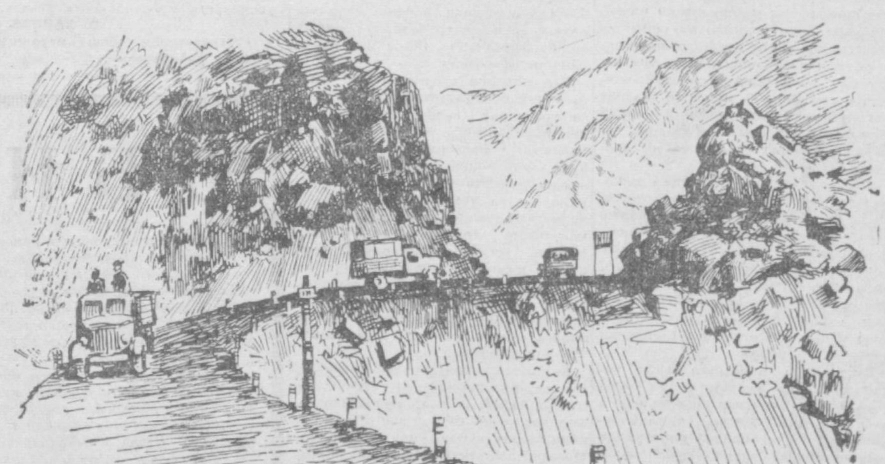

Тошкент — Қўқон йўлида...

М. Просяной чизган расм.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИЗОР

26 ИЮЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 11.00 — **Фарғона фарзандлари** (эшиттириш ва концерт). 11.20 — **Кичкинтойлар телестудияда** (Тошкент шаҳридаги 20-сон болалар боғчасида тарбияланувчилар чиқиши).

Рус тилида: 11.45 — **Пионерия** (киножурнал). 11.55 — **Кўринмас қалпоқ** (илмий-оммабоп фильм). 12.15 — **Сирли топилма** (бадиий фильм). 13.25 — **Музика мамлакатига саёҳат** (ёшлар учун). 17.00 — **Улик малина ва етти баҳодир** (болалар учун мультипликацион фильм). 17.30 — **Дунай бўйлаб кемалар боради** (ҳужжатли фильм). 17.50 — **Телевизион янгиликлар.** 18.05 — **СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти куни** (эшиттириш ва Черноморск ансамблининг концерти).

Ўзбек тилида: 19.15 — **Куба,** 19.30 — **Телевизион янгиликлар,** 19.45 — **Ойнадан ўпкалама,** 20.25 — **Концерт** (Шарқ куйларидан). 21.00 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 21.10 — **Экран янгиликлари,** 21.55 — **Фитиль** (сатирик киножурнал), 22.05 — **Сўқмоқлар-йўллар** (кинокомедия).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/VII да кундуз **Князь Игорь,** кечқурун **Концерт,** 28/VII да **Трубадур.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) **Каттақўрғон шаҳар ўзбек давлат драма театрининг гастроллари:** 26/VII да **Бузилган бола,** 27/VII да икки бўлимдан иборат **Катта концерт.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Куба, 1958 йил — «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Қандай қилиб севимли бўлиш мумкин — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Итальянча қўйди-чиқди — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Ромео, менинг қўшним — «ВАТАН» (кеч 8 ва 10 да), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 02418. ИНДЕКС 64695.
Нашр № 1805.